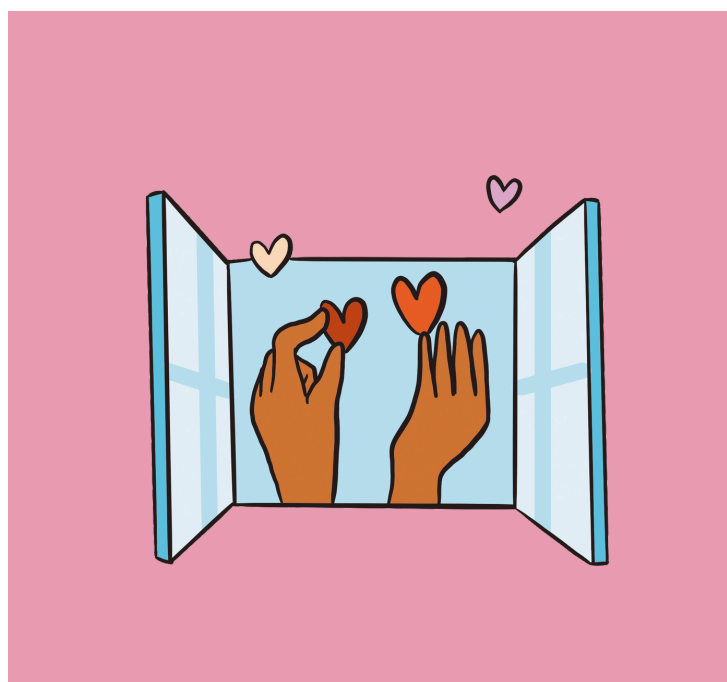

tzitemZo
jongerenrechten uitgelegd

TZITEMZO...
MET JE RECHTEN
IN DE JEUGDHULP
spelbundel

COLOFON

© copyright 2024

AUTEUR:

Bo Vanhessche

REALISATIE:

tZitemzo

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Karin Maes

VORMGEVING:

Jamie Denoo & Bo Vanhessche

ILLUSTRATIES:

Lise Vanlerberghe

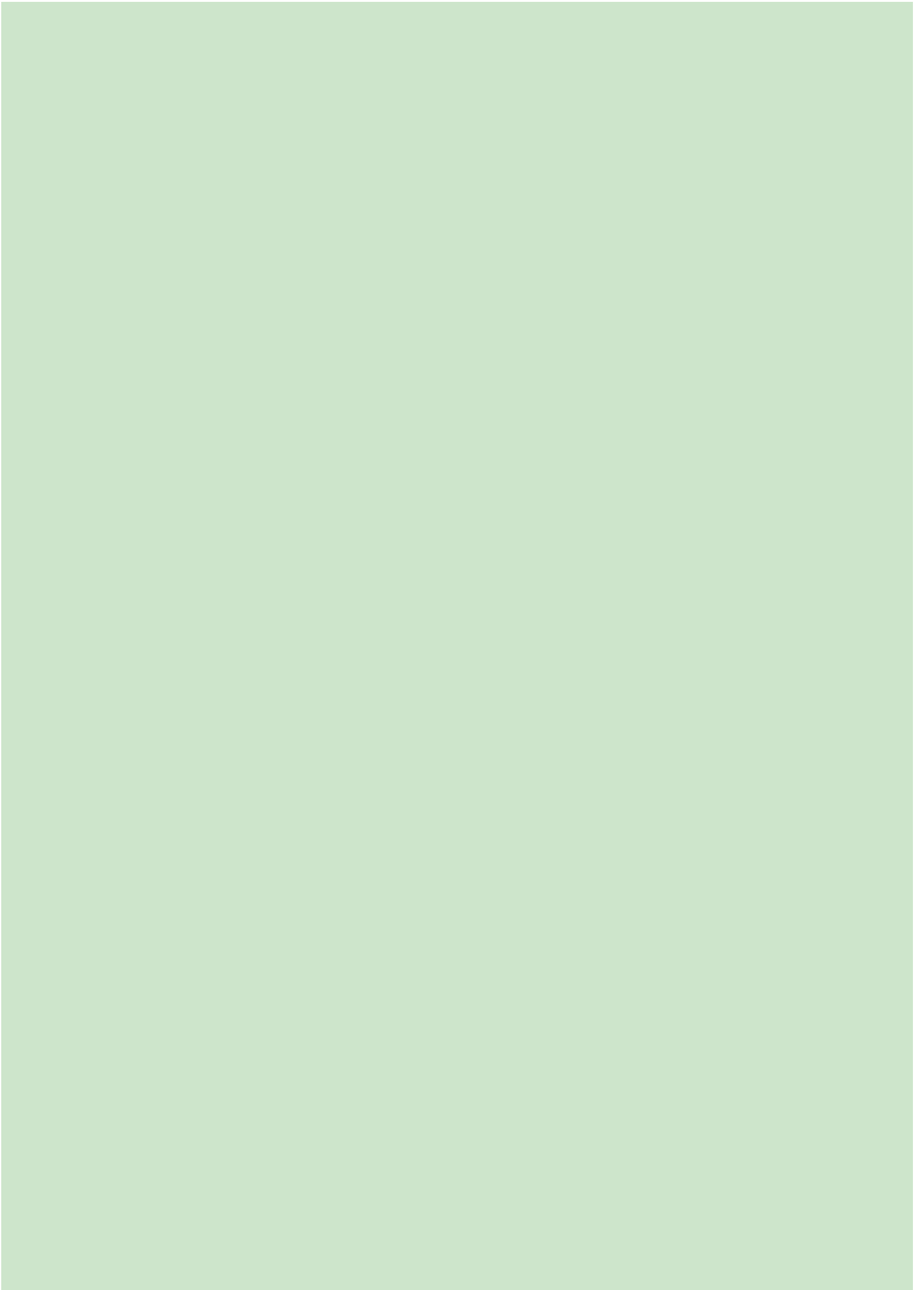
UITGAVE:

september 2024

www.tzitemzo.be

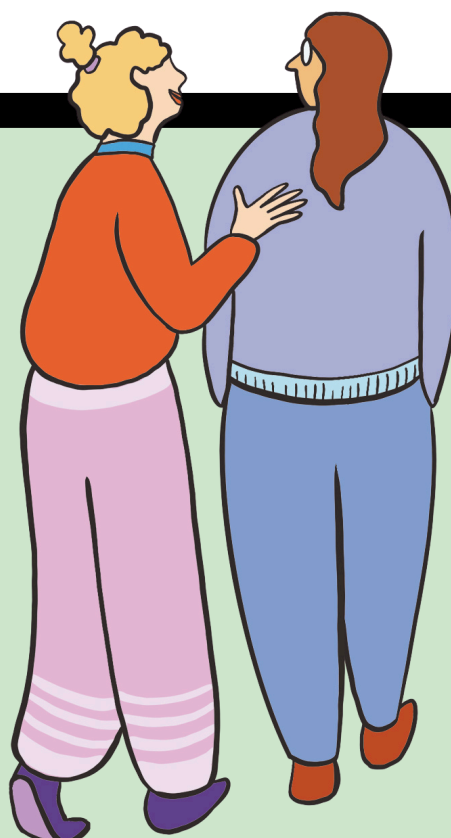
Het gebruik van deze publicatie is toegestaan mits behoud van visie en doelstellingen van de publicatie, met duidelijke bronvermelding en als er geen financiële winst mee beoogd wordt.

INHOUD

Inleiding	06
<i>Welkom in deze spelbundel</i>	06
<i>Introductie tZitemzo</i>	07
Voor wie meer wil weten	08
<i>Integrale jeugdhulp en het DRM</i>	08
Aan de slag met de rechten in de jeugdhulp	09
<i>01. (Niet) akkoord</i>	10
<i>02. Concentrische cirkel</i>	18
<i>03. Ganzenbord</i>	24
<i>04. Zeeslag</i>	31
Contacteer ons	36

Inleiding

WELKOM IN DEZE SPELBUNDEL

VOOR WIE EN WAT IS DEZE BUNDEL?

Hulpverleners, begeleiders, welzijnswerkers, vrijwilligers ... in de jeugdhulp komen dagelijks in contact met kinderen en jongeren. Het is voor jullie, en voor hen, dan ook belangrijk om te weten wat hun **rechten** zijn **binnen** de **integrale jeugdhulpverlening**. Wat betekenen deze rechten voor jullie als hulpverleners? Hoe kunnen minderjarigen hun rechten beschermen? Wat kunnen ze ondernemen als die rechten in het gedrang zouden komen? Deze bundel zet de rechten van kinderen en jongeren in de jeugdhulp op een rij.

De methodieken en spelletjes in deze bundel helpen je om de kinderen en jongeren waarmee je werkt te sensibiliseren en hun kennis en vaardigheden te versterken. Zo zullen de minderjarigen op een speelse en laagdrempelige manier leren wat nu precies in het Decreet Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale Jeugdhulp staat, worden de meest voorkomende vragen binnen de jeugdhulp beantwoord en wordt verteld waar ze terecht kunnen als ze een vraag zelf niet zouden kunnen beantwoorden.

WAAROM IS HET BELANGRIJK DAT KINDEREN EN JONGEREN HUN RECHTEN KENNEN?

Wel, omdat **veel kinderen en jongeren hun rechten niet kennen**. En als ze hun rechten niet kennen, kunnen ze ook niet opkomen voor die rechten. Wanneer een recht bewust of onbewust geschonden wordt, dan is het dus belangrijk dat ze dit weten en ook weten wie ze kunnen contacteren.

WANNEER GEBRUIK JE DEZE BUNDEL?

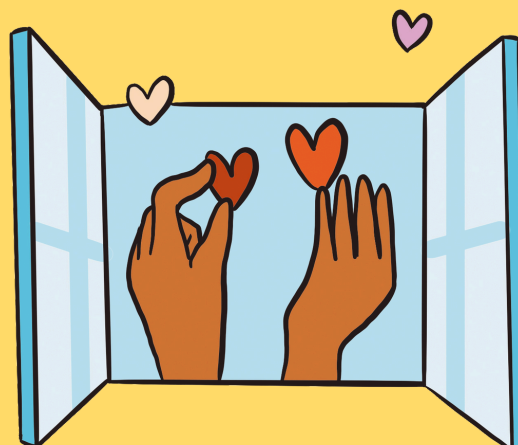
Je kan één of meerdere van de spelletjes uit deze bundel gebruiken om de minderjarigen waarmee je werkt te **sensibiliseren**, **informer** en **vaardigheden bij te brengen** over hun rechten in de jeugdhulp.

Als koepelorganisatie kan je enkele methodieken uitkiezen om binnen een vorming, workshop of cursus een sessie over het Decreet Rechtspositie van de Minderjarige in de Integrale Jeugdhulp uit te werken.

Als lokale voorziening of organisatie in de jeugdhulp kan je samen met jullie kinderen en jongeren een activiteit organiseren met behulp van enkele van deze methodieken. Zo kan je samen stilstaan bij veel gestelde vragen over hun rechten, uitwisseling bevorderen, een open gesprek aangaan over hun rechten in jullie voorziening of organisatie, de kennis in de groep vergroten ...

AAN DE SLAG MET HULPVERLENERS IN DE JEUGDHULP?

De methodieken en spelletjes die je in deze bundel vindt, zijn bedoeld om te gebruiken met kinderen en jongeren in de jeugdhulp. Als je daarnaast op zoek bent naar methodieken om met hulpverleners, welzijnswerker, begeleiders, vrijwilligers in de jeugdhulp,... aan de slag te gaan, kan je een kijkje nemen op de website van tZitemzo (tzitemzo.be). Daar vind je een volledige methodiekenbundel om te werken met hulpverleners rond rechten in de jeugdhulp.

Inleiding

INTRODUCTIE tZITEMZO

tZITEMZO: WIE ZIJN WIJ?

tZitemzo is een **vzw** die **vragen rond kinder- en jongerenrechten behandelt**. tZitemzo is de vroegere Kinderrechtswinkel. Zowel minderjarigen, volwassenen en organisaties kunnen bij ons terecht met vragen over kinderrechten in het algemeen en het Belgisch en Vlaams jeugdrecht in het bijzonder.

Maar waarom is tZitemzo als organisatie eigenlijk nodig? Wel, omdat heel veel kinderen en jongeren hun rechten niet kennen.

UITGANGSPUNTEN

tZitemzo gaat uit van **gelijkwaardigheid** voor jong en oud. Vroeger lag de nadruk op het beschermen van minderjarigen. Nu ligt de focus vooral op de inbreng van de minderjarigen zelf en het beschermen van hun rechten. De uitgangspunten van tZitemzo zijn gebaseerd op de rechtsbehoeften van kinderen en jongeren:

- Minderjarigen moeten op de hoogte zijn van het **bestaan** en de **betekenis** van kinderrechten.
- Minderjarigen moeten in staat zijn vragen te stellen over hun rechten in een specifieke situatie en kunnen daarbij **advies** en **ondersteuning** krijgen.
- Bij juridische procedures hebben ze recht op een **bijstand** door een advocaat.
- Op alle niveaus moeten instanties aangespoord worden om zich over kinderrechten te **informer**en.

WAT DOET tZITEMZO?

tZitemzo zet zich in op **vier opdrachten**:

1. Individuele info- en adviesverlening over jongerenrechten

- Om aan de behoefte van informatie en bijstand tegemoet te komen, organiseert tZitemzo permanenties. Tijdens zo'n spreekuur kunnen minderjarigen er individueel terecht. Ze kunnen ook telefonisch, via mail of chat individuele vragen stellen. Dat is gratis en anoniem!
- Volwassenen uit de directe omgeving van kinderen (ouders, leerkrachten, hulpverleners ...) kunnen ook vragen stellen aan tZitemzo.

2. Collectieve informatieverstrekking

- Het is noodzakelijk dat minderjarigen en volwassenen via allerlei kanalen informatie krijgen over de rechten van minderjarigen.
- tZitemzo zorgt ervoor dat dit een bespreekbaar en besproken onderwerp is door het geven van vormingen.
- tZitemzo verspreidt informatie via eigen publicaties, speurtochten, educatief materiaal en de Kinderrechtenmobiel.
- Tot slot verspreidt ook de website relevante informatie m.b.t. de rechten van minderjarigen.

3. Daadwerkelijke rechtsbijstand

- Voor daadwerkelijke rechtsbijstand verwijzen we minderjarigen door naar advocaten die hun belangen kunnen verdedigen.
- We bieden ook ondersteuning aan bij procedures, bv. een brief schrijven naar de rechter bij scheiding of meegaan als vertrouwenspersoon naar school of politie.

4. Maatschappelijke actie en procesbegeleiding

- tZitemzo participeert in verschillende werkgroepen en samenwerkingsverbanden om de positie van kinderen in onze samenleving te versterken.

Voor wie meer wil weten

INTEGRALE JEUGDHULP EN HET DRM

WAT IS INTEGRALE JEUGDHULP?

Kinderen en jongeren met vragen, problemen of nood aan specifieke ondersteuning, kunnen een beroep doen op **professionele hulp**. Die hulp geldt niet enkel voor de jongere zelf, maar vaak ook voor de ouders, opvoedingsverantwoordelijken of andere mensen in hun omgeving. 'Integrale jeugdhulp' is een **verzamelnaam** voor **hulp** die **kinderen** en **jongeren** kunnen **krijgen** in **Vlaanderen**.

Onder jeugdhulpverlening wordt alles verstaan wat daarbij komt kijken: kennismaking en onthaal met de hulpverlener, opvang, info en advies, bemiddeling bij conflicten, verzorging, begeleiding, enzovoort. Ook een tijdelijk verblijf in een voorziening hoort bij de jeugdhulpverlening, van opname tot ontslag, plus nazorg.

Op het ogenblik dat een kind, jongere of het gezin professionele hulp krijgt binnen de integrale jeugdhulp, treedt het decreet rechtspositie in werking. Het DRM is een juridische tekst met hierin alle rechten van de minderjarigen binnen de integrale jeugdhulp.

WAT IS HET DRM?

Het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet jeugddelinquentierecht omschrijft de rechten van kinderen en jongeren in die context. Naast de rechten worden op bepaalde plaatsen ook belangrijke verwachtingen ten aanzien van voorzieningen geformuleerd.

TOEPASSINGSGBIED VAN HET DRM

Het decreet is van toepassing op alle hulp- en begeleidingsaanbod dat onder het toepassingsgebied van integrale jeugdhulp en van het jeugddelinquentierecht valt. Dat betekent dus zowel aanbod onder de bevoegdheid van VAPH (vergunde zorgaanbieders met aanbod voor minderjarigen), binnen Opgroeien (private voorzieningen en eigen aanbod als OCJ, SDJ, gemeenschapsinstellingen en Vlaams Detentiecentrum en Kind en Gezin) en Departement Zorg (Algemeen welzijnswerk voor minderjarigen, CGG voor minderjarigen) en de CLB (onderwijs).

MEER WETEN ALS HULPVERLENER?

Ben je praktijkwerker en wil je meer inzicht krijgen in de rechten van minderjarige cliënten binnen de jeugdhulp? Dan is onze brochure precies wat je nodig hebt! In de brochure "tZitemzo jeugdrecht... met de rechten van de minderjarige cliënten in de integrale jeugdhulp" vind je een uitgebreide toelichting op de rechten van minderjarigen, specifiek afgestemd op jouw werkveld.

Deze brochure is speciaal ontwikkeld voor professionals zoals jij, die dagelijks met minderjarigen werken en hen zo goed mogelijk willen ondersteunen. Je kunt de brochure gratis downloaden.

Download nu jouw exemplaar op tzitemzo.be!

MEER WETEN ALS OUDER OF OPVOEDINGSVERANTWOORDELIJKE?

Ben je ouder of opvoedingsverantwoordelijke van een minderjarige die betrokken is bij de jeugdhulp? Wil je meer begrijpen over de rechten van zowel je kind als jezelf? We hebben een infographic en online brochure ontwikkeld om jou te ondersteunen. Hierin vind je niet alleen duidelijke uitleg over de rechten van minderjarigen binnen de jeugdhulp, maar ook over je eigen rechten als ouder of opvoedingsverantwoordelijke.

Deze informatie helpt je om beter geïnformeerde beslissingen te nemen en je kind optimaal te ondersteunen tijdens hun traject in de jeugdhulp. Je kunt de brochure en de infographic gratis downloaden. Zo zorg je ervoor dat je goed op de hoogte bent van wat jij en je kind mogen en kunnen verwachten.

Download nu jouw exemplaar op tzitemzo.be!

Aan de slag met de rechten in de jeugdhulp!

INLEIDING

Hierna volgen spelletjes en methodieken om rond de rechten in de jeugdhulp te werken. Ze zijn ingedeeld volgens leeftijdscategorie.

Kies de methodiek(en)/spelletje(s) die het beste aansluit(en) bij de leefwereld en kennis van de minderjarigen. Pas de methodiek aan waar nodig (bv. de groepsgrootte, ervaring, spelvoorkeur, leeftijd, enzovoort).

Per spel is de **doelgroep**, **duur**, de **locatie** (indoor/outdoor), het **benodigd materiaal** en **voorbereiding** weergegeven. Bij de **beschrijving** vind je de instructies bij elk spel. Na afloop kan je een **nabespreking** houden.

Veel plezier!

BEGELEIDINGSTIPS

- Neem de **informatiebrochure 'tZitemzo ... met je rechten in de jeugdhulp'** erbij om bij elk spel een woordje uitleg te geven en vragen te beantwoorden. Deze brochure is gratis downloadbaar via tzitemzo.be
- Laat iedereen aan het woord.
- Respecteer iedereen zijn mening en luister naar wat iedere deelnemer zegt. Op deze manier creëer je een veilig klimaat in de groep waar iedereen durft uit te komen voor hun mening.
- Kies methodieken en quizvragen die passen binnen de leefwereld van je groep of voorziening.
- Zorg voor een veilige en kindvriendelijke omgeving.
- Stem de omgeving en de methodes af op de capaciteiten van de jongeren.
- Hou er rekening mee dat verschillende jongeren andere noden hebben wat betreft ondersteuning en methodes.
- Luister naar de zorgen van de jongeren en neem ze serieus.

(Niet) akkoord

Doelgroep:

- 12 - 18 jaar.

Doel:

- Zicht krijgen op de verschillende meningen in de groep.
- Deelnemers denken na over hun waarden en normen.
- Sensibiliseren en bespreekbaar maken van rechten in de jeugdhulp.

Duur:

- 30 minuten.

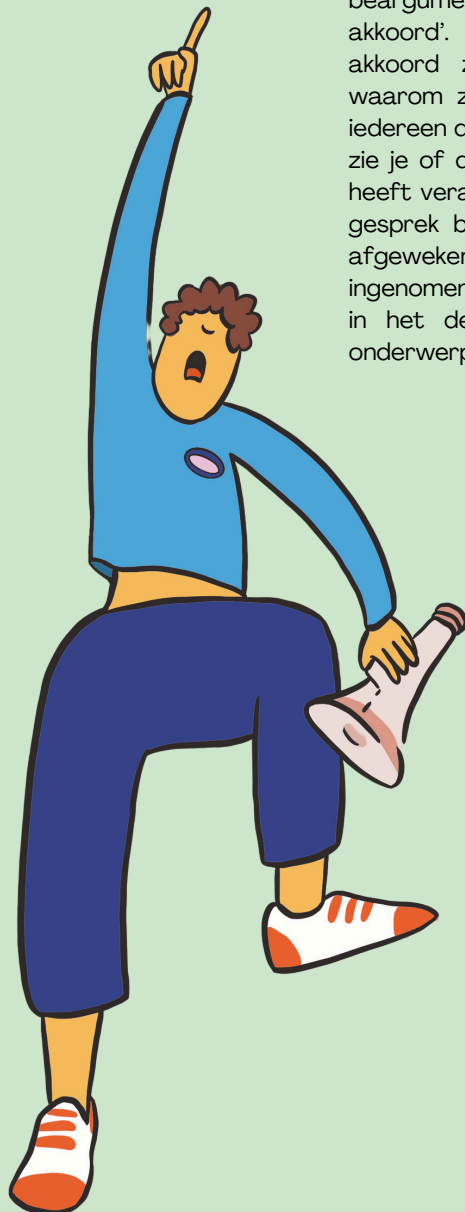
Materiaal: /.**Locatie:**

- Indoor/outdoor.

Beschrijving:

Alle deelnemers staan in het midden van de ruimte. Als begeleider lees je de eerste stelling voor. Ga je als deelnemer akkoord met deze stelling, verplaats je naar het vak 'akkoord' (linkerkant van de ruimte). Ga je niet akkoord met de stelling, verplaats je naar het vak 'niet akkoord' (rechterkant van de ruimte). Als je deels akkoord/niet akkoord bent, blijf je in het midden van de ruimte staan. Op deze manier neemt iedereen letterlijk een standpunt in.

Nadat iedereen zijn plaats heeft ingenomen, kan je iemand uit het vak 'akkoord' zijn positie laten beargumenteren tegenover iemand uit het vak 'niet akkoord'. De deelnemers die deels akkoord/niet akkoord zijn met de stellingen beargumenteren waarom ze twijfelen. Na een korte discussie krijgt iedereen de mogelijkheid van plaats te veranderen. Zo zie je of de discussie de mening van de deelnemers heeft veranderd. Hou de tijd in het oog en stuur het gesprek bij als er te veel van de stellingen wordt afgeweken. Indien iedereen zijn positie heeft ingenomen, vertel je als begeleider wat er nu werkelijk in het decreet rechtspositie staat omtrent het onderwerp.

BIJLAGE: (NIET) AKKOORD

Non-discriminatie

Fatima voelt zich al een tijdje niet goed in haar vel, ze zou hier graag met iemand over praten. Haar ouders hebben helaas niet zoveel geld dus ze kan nergens naartoe om hulp te vragen want dit kost centjes? Akkoord of niet akkoord?

- De wet zegt dat elk kind of jongere gepaste bescherming en zorg moet krijgen. Hierbij maakt het niet uit waar je vandaan komt (nationaliteit), wat je huidskleur is, wat je geslacht is, of je een andere taal spreekt, of je rijk of arm bent, op wie je verliefd bent, waar je woont, hoe oud je bent, of je een beperking hebt, ...

Anna is 12 jaar en is door de oorlog moeten vluchten uit Oekraïne. Door alles wat ze heeft meegemaakt, kan ze niet meer goed slapen. Graag had ze een gesprek gehad met een psycholoog bij het Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). Omdat Anna geen Belgische nationaliteit heeft, heeft ze niet evenveel rechten als kinderen die in België geboren zijn. Akkoord of niet akkoord?

- Alle rechten zijn voor alle jongeren gelijk. Je mag niet anders behandeld worden omdat je bijvoorbeeld een bepaald gender, geslacht of geaardheid hebt, je een andere taal spreekt, een andere cultuur, godsdienst of handicap hebt ...
- Andere mensen mogen je hierdoor niet anders behandelen of weigeren om je te helpen.

Recht op hulp op maat.

Rosalie heeft het door de scheiding van haar ouders moeilijk op school. Ze neemt contact op met het CGG (centrum geestelijke gezondheidszorg). Hier wordt begeleiding voor Rosalie opgestart. Helaas is er geen begeleider dicht bij haar huis en moet ze elke woensdag 2u op de trein zitten om over haar moeilijkheden te gaan praten. Akkoord of niet akkoord?

- Akkoord en niet akkoord: de hulp krijg je het liefst zo dicht mogelijk bij de plaats waar jij en je familie wonen. Tenzij dat niet goed voor je is of er te weinig plekken zijn waar je die hulp dichtbij kan krijgen.
- Het kan bijvoorbeeld wel zijn dat het voor jou veiliger is om hulp verder van je huis te zoeken. Omdat iemand uit je gezin je bijvoorbeeld niet altijd goed behandelt (slaan, schoppen, misbruiken, schelden ...)

Bekwaamheid en beroepsgeheim

Els is 14 jaar en denkt dat ze zwanger is. Ze wil met iemand in vertrouwen kunnen praten en klopt aan bij het CLB. Els wil niet dat haar ouders weten wat er aan de hand is. Helaas is Els nog te jong om te beslissen wat de hulpverleners wel en niet doorvertellen. Akkoord of niet akkoord?

- Als Els als bekwaam wordt gezien door de hulpverlener, mogen de ouders van Els niet geïnformeerd worden over de zwangerschap als Els dit niet zelf wil. Hulpverleners hebben namelijk beroepsgeheim. Ze mogen dus niet zomaar dingen over Els doorvertellen.
- Er is een vermoeden dat iemand bekwaam is vanaf 12 jaar. Maar het is de CLB hulpverlener die uiteindelijk beslist of Els echt bekwaam is.
- Dat Els op zichzelf naar het CLB komt, kan een erop wijzen dat Els in staat is om op een verstandige manier te beoordelen wat in haar belang is en voldoende de gevolgen van haar beslissingen kan inschatten (bekwaamheid).
- Informatie over jou en je familie mag niet zomaar doorverteld worden. Als informatie doorgeven nodig is om je de juiste hulp te geven, wordt dat eerst aan jou gezegd. Je kan dat meestal weigeren of zelf beslissen welke informatie mag doorverteld worden en welke niet.

BIJLAGE: (NIET) AKKOORD

Recht op instemming met en vrije keuze van de jeugdhulp

Als een 13-jarige meisje dat in een leefgroep verblijft, niet wil geholpen worden door een man omwille van religieuze redenen, moet de hulpverlening haar mening volgen. Akkoord of niet akkoord?

- Je hebt het recht om te kiezen door wie je geholpen wordt.
- Dit is uiteraard enkel mogelijk als er ook verschillende jeugdhulpverleners aanwezig zijn die jou de hulp kunnen geven die jij nodig hebt.
- Wanneer bijvoorbeeld voor een bepaalde leefgroep maar één individuele begeleider beschikbaar is, zal je niet kunnen kiezen.

De laatste tijd is er veel ruzie tussen de ouders van Sam. Ze vindt dit zeer lastig en kan zich daarom niet zo goed concentreren op school. Ze beslist om naar het CLB (centrum leerlingenbegeleiding) te stappen en hulp te vragen. Daar willen ze haar maar al te graag helpen, maar ze mogen dit niet doen zonder dat de ouders van Sam dit weten. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord. Als je bekwaam bent, mag je in principe zelf hulp goedkeuren of weigeren. Alleen als de hulp ook gevolgen heeft voor je ouders of opvoedingsverantwoordelijke, dan zullen zij ook moet toestemmen met deze hulp (bv. als je eventjes niet meer thuis kan wonen).
- Bij hulp aangeboden door het CLB, is er normaal geen impact op jouw ouders en is hun akkoord dus niet nodig als je bekwaam bent.
- Enkel hulp dat is opgelegd door de jeugdrechter, kunnen jij en je ouders niet weigeren.
- Als het om een reden niet mogelijk is om hulp te krijgen bij de organisatie die jij hebt gekozen, moeten ze je naar een andere organisatie sturen die je wel kan helpen. (bv. omdat er geen plaats is in de organisatie die jij wil).

Louis heeft een handicap waardoor zijn ouders niet volledig zelf voor hem kunnen zorgen. Samen hebben ze beslist om Louis tijdelijk ergens anders te laten wonen. Louis zou graag naar een voorziening gaan die dicht bij zijn school en Scouts is, maar daar heeft Louis helaas niks over te beslissen. Akkoord of niet akkoord?

- Als de hulp die jij nodig hebt door meerdere organisaties wordt gegeven, dan kan je zelf kiezen welke organisatie je helpt. Als er maar één organisatie is die specifiek met je moeilijkheden kan helpen, dan kan je helaas niet kiezen.
- Je mag ook kiezen door welke hulpverlener je geholpen wil worden.
 - Dit kan natuurlijk alleen als er keuze is tussen verschillende hulpverleners. Wanneer er maar één hulpverlener in staat is om je te helpen of wanneer maar één bepaalde organisatie werkt in je regio zal je daar rekening mee moeten houden.
- Eenmaal je een hulpverlener gekozen hebt, zit je niet voor altijd aan die keuze vast! Je kan tijdens de hulpverlening veranderen van hulpverlener als dat nodig is.

Mohammed wordt op school gepest. Hij durft het niet thuis te vertellen en beslist om naar het JAC (jongeren aanbod CAW) te stappen en daar hulp te vragen. Bij het JAC zouden ze graag een gesprek houden samen met zijn ouders en leerkracht. Dat ziet Mohammed helemaal niet zitten, maar hij is nog maar 12 jaar en kan hier dus niet zelf over beslissen. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord: jij als minderjarige kan altijd je mening geven over de hulp die een hulpverlener voorstelt. Je mag hierbij ook zeggen dat je niet akkoord gaat met iets, de jeugdhulpverlener moet dan zoveel mogelijk rekening houden met die mening en als het kan, een andere manier van hulp zoeken.
- Mohammed kan dus perfect zeggen dat hij liever samen op zoek gaat naar een andere oplossing en de medewerker van het JAC moet hiermee rekening houden.

BIJLAGE: (NIET) AKKOORD

Recht op informatie en duidelijke communicatie

Laurie is 16 jaar, thuis is het niet altijd veilig voor haar. De jeugdrechter beslist dus om haar te plaatsen in een voorziening. Bij aankomst in de voorziening wordt ze in een kamer gestopt en krijgt ze verder geen uitleg hoe alles zal verlopen. Ze is tenslotte toch al 16 jaar en heeft geen uitleg nodig. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord: jij hebt recht op duidelijke, voldoende, begrijpelijke en ondersteunende informatie op jouw maat.
- Jouw leeftijd speelt hier dus geen rol.
- Je hoort uitleg te krijgen over je begeleidingstraject, over de hulp die ze zullen bieden, wat er juist allemaal gaat gebeuren, wat de regels en afspraken zijn in de voorziening en hoe daarmee wordt omgegaan.
- Alle informatie moet ook meerdere keren tijdens je traject herhaald worden.

Ali, 8 jaar, komt in een multifunctioneel centrum (MFC) terecht. Dit centrum helpt kinderen en jongeren met een beperking die nood hebben aan een specifieke ondersteuning. Bij aankomst krijgen hij en zijn ouders uitleg over het centrum en wat er Ali allemaal te wachten staat. De hulpverlener doet de uitleg in zeer moeilijke woorden en Ali begrijpt eigenlijk helemaal niet wat er aan de hand is. De hulpverlener ziet het probleem niet in want die heeft alle informatie gegeven. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord: je hebt recht op begrijpelijke, gemakkelijke en ondersteunende communicatie.
- Alle informatie moet dus worden gegeven op een voor jou begrijpelijke en ondersteunende taal.
- De taal is aangepast aan je leeftijd (hoe oud je bent), kennis (wat je allemaal weet) en ontwikkeling (hoeveel je al hebt geleerd).
- De hulpverlener moet er dus voor zorgen dat Ali begrijpt wat die zegt en gebruikt best geen moeilijke woorden.

Fari leeft al sinds haar drie jaar in een pleeggezin. Ondertussen is ze 8 jaar en op school leert ze over het maken van een familiestamboom. Graag had ze wat meer informatie gehad over haar biologische ouders, maar haar pleeggezin vindt dat een slecht idee. Akkoord of niet akkoord?

- Wanneer je niet samenleeft met je ouders, heb je recht op contact met en informatie over je ouders.
- Als je niet thuis kan of mag wonen, heb je recht op contact en info over je ouders, broers, zussen, halfbroers of halfzussen.
- Tenzij contact en informatie niet goed voor je is, dan kunnen hulpverleners of de jeugdrechter contact weigeren. Als je bijvoorbeeld geplaatst bent omdat je ouders je mishandelen, kan het zijn dat ze je een tijdje niet mogen zien.
- Je hulpverleners of opvoedingsverantwoordelijken moeten je vertellen waar je familie is en hoe het met hen gaat. Wanneer ze dat niet weten, moeten ze het uitzoeken voor jou.

BIJLAGE: (NIET) AKKOORD

Recht op respect voor het privé- en familieleven

Louise, 15 jaar, verblijft in een voorziening. Ze zou graag hebben dat haar vriend op bezoek komt. De hulpverleners weigeren het bezoek omdat ze denken dat de vriend een link heeft met het drugsmilieu. Akkoord of niet akkoord?

- Als je niet thuis woont en bijvoorbeeld in een voorziening of gemeenschapsinstelling verblijft, dan heb je recht op regelmatig bezoek van personen die jij kiest.
- De jeugdhulpvoorziening kan natuurlijk wel bepalen welke dagen en welke uren mensen op bezoek mogen komen. Dit schrijven ze dan in hun huishoudelijk reglement.
- Het is wel zo dat bezoek soms geweigerd kan worden bijvoorbeeld als de jeugdrechter dat beslist of als bezoek van een bepaalde persoon niet goed voor je zou zijn.

Evelien is 14 jaar en verblijft in een voorziening. Ze zou het super leuk vinden als haar vriendin zou langskomen op de voorziening. Helaas is de vriendin een beetje ziek en mag ze van haar mama niet langskomen. Evelien vraagt aan haar begeleider of het mogelijk is om te facetimen met de vriendin. De begeleider gaat hier niet mee akkoord want het internet is een gevaarlijke plaats volgens hem. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord: als je niet thuis kan of mag wonen, dan heb je recht om met iedereen naar keuze regelmatig contact te hebben.
- Je mag dus via het internet chatten of brieven schrijven en post ontvangen.
- De voorziening bepaalt bijvoorbeeld wel op welke tijdstippen je op het internet mag en welke apps of websites zijn toegelaten. Dit schrijven ze allemaal in hun huishoudelijk reglement.
- Soms kan de voorziening of de jeugdrechter contact met specifieke personen verbieden. Dit zijn personen die niet veilig voor je zijn bijvoorbeeld een drugsdealer of stalker.

Aisha, een 14-jarig meisje, wordt geplaatst in een gemeenschapsinstelling. Ze hecht veel waarde aan haar eigen spullen zoals foto's en souvenirs. Ze wil ze graag bij zich wil houden tijdens haar verblijf. In het huishoudelijk reglement staat helaas dat bij aankomst alle persoonlijke spullen worden afgenomen. Dit om het voor iedereen gelijk en eerlijk te houden. Akkoord of niet akkoord?

- Als je niet thuis woont, heb je net als alle andere jongeren recht om zo gewoon mogelijk op te groeien. Daarom heb je ook recht op je eigen kleren en spullen.
- Je kan die spullen in de eigen kamer houden of je krijgt een eigen plaats om de spullen op te bergen.
- Het is wel zo dat voorwerpen die gevaarlijk kunnen zijn voor jezelf of voor anderen (bv. drugs of wapens) of spullen die het moeilijk maken om samen te leven, afgenomen kunnen worden.
- Elke voorziening is anders en kan zelf bepalen welke spullen zijn toegelaten. Ze moeten hiervoor een lijst maken en in hun huishoudelijk reglement zetten.
- De voorziening moet jou hierover voldoende en duidelijke informatie geven.

Frederick, een 15-jarige jongen, wordt door de jeugdrechter geplaatst in een voorziening. Hij wil graag zijn eigen kleding dragen, omdat dit hem een gevoel van controle en identiteit geeft. Frederick draagt echter T-shirts met opvallend tekst die andere jongeren in de voorziening kunnen beledigen. Akkoord of niet akkoord met Fredericks verzoek om zijn eigen kleding te blijven dragen?

- Als je niet thuis kan of mag wonen, dan mag je je eigen kledij en schoenen dragen. Je mag dus kiezen wat je draagt.
- De voorziening kan er wel voor kiezen om bepaalde kledingstukken te verbieden. Bijvoorbeeld zeer gescheurde broeken, hakken of t-shirt met beledigende tekst.
- Alles wat wel en niet mag van kleding en schoenen, moet in het huishoudelijk reglement staan.

BIJLAGE: (NIET) AKKOORD

Jij woont in een voorziening. Elke woensdag worden alle kinderen en jongeren gefouilleerd en alle kamers doorzocht naar gevaarlijke spullen zoals drugs en wapens. De begeleiders doen dit om jullie veiligheid te bewaken. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord: niemand mag **zonder je toestemming** je kleding of spullen controleren of je kamer doorzoeken.
- Hulpverleners mogen de kamer wel binnengaan om bv. te poetsen. Hierbij mogen ze geen spullen controleren.
- Wanneer mogen hulpverleners je kleding, kamer of spullen **wel** controleren?
 - Met je toestemming.
 - In noodtoestand: wanneer er een ernstig en onmiddellijk gevaar is voor jou of anderen in de voorziening en men dit gevaar alleen kan aanpakken door je privacy te schenden. Bijvoorbeeld ernstige vermoedens dat je zelfdoding overweegt.
- Enkel in een gemeenschapsinstelling, een voorziening veilig verblijf, GES+ en in het Vlaams Detentiecentrum kunnen hulpverleners soms je kleding, spullen en kamer controleren. Dat mag enkel als ze er een goede reden voor hebben en het nodig is voor je veiligheid of de veiligheid van anderen.
- Wat mogen hulpverleners bijvoorbeeld nooit doen?
 - Je aangekleed of naakt lichaam met de hand aftasten of je ontkleed lichaam bekijken. Enkel de politie mag dat doen en enkel als dat nodig is voor je veiligheid.
 - Een algemene wekelijkse of dagelijkse doorzoeking.

Amira is moslima en volgens haar geloof mag ze tijdens de Ramadan pas eten nadat de zon is ondergegaan. Ze zou heel graag deelnemen aan de Ramadan maar ze verblijft in een voorziening waar bijna iedereen katholiek is. Toch vindt ze dat ook haar geloof moet gerespecteerd worden? Akkoord of niet akkoord?

- Akkoord: elk persoon waarmee je in contact komt, moet op een goede en respectvolle manier met je omgaan.
- Je mag niet anders behandeld worden omdat je bijvoorbeeld een bepaald gender, geslacht of geaardheid hebt, je een andere taal spreekt, een andere cultuur, godsdienst of handicap hebt ...
- De hulpverleners moeten dus hun best doen om rekening te houden met het geloof en de cultuur van iedereen in de voorziening.

Recht op zakgeld

Als een jongere in een voorziening een voorwerp vernielt, moet deze de schade met hun zakgeld betalen? Akkoord of niet akkoord?

- Dit kan als de jongere ermee instemt.
- Als je in een voorziening woont, kan je recht hebben op zakgeld. Je mag zelf beslissen wat je met je zakgeld doet.
- De jongere kan er zelf voor kiezen om met het eigen geld de schuld te betalen.
- Indien de jongere de schuld niet wil betalen, kan het zakgeld niet zomaar worden gebruikt om de schade te betalen.
- Dan zal dit op een andere manier vereffend moeten worden, bijvoorbeeld door de ouders of via de verzekering, of moet dit bij de jeugdrechter worden afgedwongen.

BIJLAGE: (NIET) AKKOORD

Recht op school, vrije tijd, sporten en werken

Sophie, een 16-jarig meisje, verblijft in een voorziening vanwege problemen thuis. Ze heeft altijd al een passie gehad voor kunst en design. Ze droomt ervan om een carrière in de creatieve sector na te streven. Ze wil graag de mogelijkheid hebben om deel te nemen aan creatieve workshops, kunstlessen, en stages bij lokale kunstenaars. Hulpverleners moeten proberen Sophies onderwijs zoveel mogelijk te laten aansluiten bij haar passies en dromen. Akkoord of niet akkoord?

- Als je niet thuis woont, heb je net als alle andere jongeren recht om zo gewoon mogelijk op te groeien. Daarom heb je ook altijd het recht om naar school te gaan en te leren, net als andere jongeren. Het liefst ga je naar je vertrouwde school. Soms kan dat niet, dan krijg je les in de (buurt van de) voorziening.
- Het is belangrijk dat jij en Sophie de kans krijgen om jullie dromen waar te maken, ook al woon je niet thuis.

Sam, 12 jaar, verblijft in een voorziening door zijn gedragsproblemen. Hij wil meer tijd besteden aan gamen, maar de voorziening staat slechts één uur per dag toe. Sam zegt dat gamen hem ontspant, maar de hulpverleners zijn bezorgd over mogelijke negatieve gevolgen op zijn gedrag en ontwikkeling. Sam zegt dat hij recht heeft op vrije tijd. Akkoord of niet akkoord?

- Als je even niet thuis kan of mag wonen, hebt je elke dag recht op vrije tijd.
- Je hebt elke dag recht op vrije tijd. Daarin mag je normaal kiezen wat je wilt doen, zoals alleen of samen spelen, binnen of buiten, sporten, tekenen, knutselen, lezen of relaxen.
- De activiteiten moeten passen bij wat jij nodig hebt en wat jou begeleidingstraject vereist. Ook moet er rekening worden gehouden met eventuele beslissingen van de jeugdrechter.
- Of Sam meer tijd mag besteden aan gamen, hangt af van wat het beste is voor Sam, de regels van zijn voorziening en eventuele beslissingen van de jeugdrechter.

Lisa, een 16-jarige meisje, verblijft in een jeugdhulpvoorziening vanwege problemen thuis. Ze heeft een sterke drang om zelfstandig te zijn en haar eigen centen te verdienen. Lisa heeft een baan gevonden in een lokale supermarkt. Hier kan ze na school en in het weekend werken. Lisa heeft wel moeite om haar schoolwerk en job te combineren. Akkoord of niet akkoord met Lisa's wens om te gaan werken?

- Als je niet thuis woont, heb je net als alle andere jongeren recht om zo gewoon mogelijk op te groeien. Daarom heb je ook recht om vanaf 15 jaar te werken en om zelf een job te kiezen.
- Die job moet wel passen bij de regels en organisatie van de plek waar je verblijft.
- Maar het is ook belangrijk om te onthouden dat school en opleidingen voorrang hebben op werk. Zolang je naar school moet, mag je alleen werken buiten schooltijden en buiten de tijden van een beroepsopleiding.

Bram, 9 jaar, woont in voorziening de Zonnestraal omdat zijn ouders het even te moeilijk hadden om voor hem te zorgen. Bram zit al sinds zijn 6 jaar in de Chiro en zou dus super graag elke zondag terug naar de Chiro gaan om buiten te ravotten en zijn vrienden te zien. Helaas, dat gaat niet, want ook in het weekend moet Bram in de voorziening blijven. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord: als je niet thuis kan of mag wonen, heb je recht op dagelijkse vrije tijd en bewegen. Je moet elke dag tijd krijgen om bijvoorbeeld te spelen, te knutselen, te chillen, te praten met vrienden, je eventjes terug te trekken in je eigen kamer, te sporten of naar buiten te gaan.
- Je moet ook volop kansen krijgen om deel te nemen aan de samenleving. Dat betekent dat je mee kan doen met activiteiten, zoals sporten of naar jeugdbeweging en de bibliotheek gaan, net als andere jongeren die niet in een voorziening wonen.
- Als het past binnen Brams hulpverleningstraject en de voorziening waarin hij verblijft, zouden de hulpverleners kunnen kijken om hem de zondag naar de Chiro te laten gaan.

BIJLAGE: (NIET) AKKOORD

Recht op inspraak en participatie

Faroek, 12 jaar, en zijn ouders hebben thuis regelmatig hevige ruzie. Hierbij wordt al eens geschopt en geslagen. Faroek beslist om naar het JAC (jongeren aanbod van het CAW) te gaan om hulp te zoeken. In het JAC stellen ze voor om contact op te nemen met het vertrouwenscentrum kindermishandeling. Faroek ziet dat helemaal niet zitten want hij weet dat hij dan misschien niet meer thuis zal mogen wonen. Helaas is Faroek nog te jong om hierover zijn mening te uiten en mee te beslissen wat het best voor hem is. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord: je mag altijd iets zeggen over de hulp die je krijgt. Hierbij speelt jouw leeftijd geen rol.
- Elke organisatie die jou begeleidt, moet ervoor zorgen dat je kan meepraten. Je mag dus je mening geven over de hulp die voorgesteld wordt of die je krijgt. Je mag hierover meepraten en meestal meebeslissen.
- Hulpverleners moeten dus niet enkel luisteren, maar ook samen met jou zoeken naar de beste hulpverleningsvorm, oplossingen voor problemen, zoeken van andere opties/keuzes, ...
- Je hebt het wel niet alleen voor het zeggen: voorstellen worden besproken tussen je hulpverleners en eventueel je ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken en jijzelf. Er moet zoveel mogelijk rekening gehouden worden met wat jij vindt en wil. En als dat niet kan, moet men je uitleggen waarom.

Klachtenrecht

Masdi is 9 jaar en vindt dat hij tijdens zijn bezoek aan het CLB (Centrum Leerlingenbegeleiding) niet goed behandeld is geweest. De hulpverlener was grof, luisterde niet en maakte ook een gemene opmerking. Hij zou graag zijn beklag doen tegen een andere hulpverlener, maar hij is nog te jong om dit zelf te doen. Akkoord of niet akkoord?

- Je mag altijd zeggen aan je hulpverlener of vertrouwenspersoon dat:
 - Je niet tevreden bent over de hulp die je krijgt.
 - Je niet tevreden bent over de manier waarop je moet leven in de voorziening.
 - Ze niet genoeg rekening houden met je rechten in de jeugdhulp.
- Jouw leeftijd speelt hierbij geen rol.

Recht op een menslievende en humane behandeling

De 9-jarige Janne verblijft in een voorziening. Tijdens het middageten wil ze haar groenten niet opeten. Omdat ze toch minstens één hapje moet proeven van de begeleider, gooit Janne haar groenten boos op de grond. De begeleider laat haar hierop de knoeiboel opkuisen en stuurt haar daarna zonder dessert van tafel. Akkoord of niet akkoord?

- Hulpverleners moeten je helpen opgroeien en ontwikkelen. Ze moeten je altijd goed behandelen.
- Als je een bepaalde afspraak niet hebt nageleefd, moeten hulpverleners dit met jou bespreken en zoeken naar een oplossing. Ze kunnen je ook straffen.
- Die straf moet altijd in verhouding staan tot wat je fout deed en je moet er kunnen uit leren.
- Je hulpverleners of pleegouders mogen je nooit op een onmenselijke of vernederende manier behandelen of straffen.
- Binnen de jeugdhulp mag je sommige straffen **nooit** krijgen, zoals:
 - Lichamelijke straffen zoals slaan, schoppen, knijpen ...
 - Geestelijk geweld zoals schelden, dreigen, kleineren, pesten ...
 - Maaltijden afnemen
 - Je zakgeld niet geven als je daar recht op hebt
 - Een volledige groep straffen
- Het gaat hier enkel gaat om het niet geven van een dessert. Deze straf is eerlijk en is een goede reactie op het gedrag van Janne. Het afnemen van dessert mag hier dus.

Nabespreking

Overloop na afloop de verschillende meningen van de deelnemers. Zijn er deelnemers die hun mening over het DRM hebben aangepast? Liggen alle meningen in dezelfde lijn? Zo ja/nee, hoe komt dit? Wat valt er op aan de meningen? Zijn er zaken in de wet waarvan sommigen geschrokken zijn? Zij zelf zouden aanpassen?

Concentrische cirkel

Doelgroep:

- 12 - 18 jaar.

Doel:

- Introductie rechten in de jeugdhulp.
- Zicht krijgen op de verschillende meningen in de groep.
- Zicht krijgen op situaties die zich kunnen voordoen binnen de jeugdhulp.
- Deelnemers denken na over hun waarden en normen.
- Sensibiliseren en bespreekbaar maken van het rechten in de jeugdhulp.

Duur:

- 30 minuten tot 1 uur.

Materiaal: /.**Locatie:**

- Indoor/outdoor.

Beschrijving:

De groep wordt verdeeld in twee gelijke groepen. De eerste groep staat in een cirkel met het gezicht naar buiten. De tweede groep vormt een cirkel rond de eerste en staat met het gezicht naar binnen, zodat iedereen een partner tegenover zich heeft.

De begeleider introduceert de casus/situatie die de partners met elkaar bespreken. Ze gaan na welke rechten aanwezig zijn, welke rechten zijn geschonden en wat zij zouden ondernemen in die situatie. Na een paar minuten vraag je iedereen om even te luisteren. Bespreek met de groep de casus en vertel hen de juiste informatie die bij elke casus genoteerd staat.

Daarna draait de buitenste cirkel naar links, zodat nieuwe duo's ontstaan. Het proces kan dan opnieuw beginnen met een andere situatie.

BIJLAGE: CONCENTRISCHE CIRKEL

Bekwaamheid

De hulpverleners in een instelling voor jongeren met een autisme spectrum stoornis (ASS) willen weten of deze jongeren zelf beslissingen mogen en kunnen nemen. Ze vragen zich af: "Zijn onze jongeren bekwaam?" Wat denken jullie?

- Het is niet mogelijk om deze vraag voor alle jongeren met autisme in het algemeen te beantwoorden. Of een jongere met autisme zelf beslissingen kan nemen, hangt af van het volgende:
 - Inschattingsvermogen: kan de jongere begrijpen wat belangrijk voor hun is in een bepaalde situatie?
 - Gevolgen inschatten: kan de jongere de gevolgen van bepaalde beslissingen en acties begrijpen?
- Jongeren met een mentale beperking zijn dus niet automatisch onbekwaam. Dit betekent dat ze niet per se altijd hulp nodig hebben bij het nemen van beslissingen.
- Als hulpverleners denken dat een specifieke jongere niet in staat is om een beslissing te nemen, moeten ze dit goed uitleggen aan die jongere.

Tiffany is 15 en voelt zich niet goed in haar vel. Ze wil graag praten met een psycholoog bij een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG). Haar ouders zijn gescheiden, en haar vader wil geen toestemming geven voor de therapie. Tiffany vraagt zich af of ze zonder toestemming van beide ouders therapie kan volgen. Wat denken jullie?

- Ja, Tiffany kan zonder toestemming van haar ouders therapie volgen. Hier is waarom:
- Als je bekwaam bent, kan je zelf beslissen over de hulp. Dit betekent dat als de hulpverlening alleen Tiffany betreft, ze zelf mag beslissen of ze therapie wil volgen. Enkel als de hulpverlening zich ook tot haar vader richt, moet hij toestemmen.
- Je wordt vanaf 12 jaar meestal als bekwaam beschouwd om deze beslissingen te nemen. Tiffany is 15 jaar, dus ze wordt als bekwaam gezien om zelf toestemming te geven voor begeleiding door een psycholoog bij het CGG.
- Daarnaast mogen de hulpverleners van het CGG haar ouders niet informeren over de therapie als Tiffany dit duidelijk vraagt. Dit betekent dat haar vader geen toestemming hoeft te geven en haar ouders niet op de hoogte gebracht worden als Tiffany dat niet wil.

Recht op hulp

Jules, 16 jaar, wordt mishandeld door zijn vader. Hij neemt zelf contact op met het CLB, maar vraagt specifiek om te mogen spreken met een mannelijke CLB-medewerker. Er zijn geen mannelijke medewerkers aanwezig, dus Jules kan hier ook niet voor kiezen. Gaat dit in tegen het recht om zelf de hulpverlener te kiezen?

- Je hebt het recht om zelf een jeugdhulpverlener te kiezen.
- Dit is uiteraard enkel mogelijk als er verschillende jeugdhulpverleners aanwezig zijn die in staat zijn om jou de gepaste hulp te bieden.
- Wanneer bijvoorbeeld voor een bepaalde leefgroep maar één individuele begeleider beschikbaar is, zal je niet kunnen kiezen.

Kirsten is 16 jaar en komt bij het JAC voor gesprekken over haar moeilijke thuissituatie. Na enkele gesprekken blijkt dat het beter voor haar zou zijn om even niet thuis te wonen. Kirsten wil dit absoluut niet en weigert de hulp. Mag je hulp weigeren?

- Als je bekwaam bent, mag je normaal zelf beslissen of je hulp wil of niet. Behalve als de jeugdrechter hier anders heeft over beslist.
- Je mag ook hulp weigeren. Behalve als de jeugdrechter de hulp heeft opgelegd.

Amira is moslima en volgens haar geloof mag ze tijdens de Ramadan pas eten nadat de zon is ondergegaan. Ze zou heel graag deelnemen aan de Ramadan, maar ze verblijft in een voorziening waar bijna iedereen katholiek is. Toch vindt ze dat ook haar geloof moet gerespecteerd worden? Akkoord of niet akkoord?

- Akkoord: elk persoon waarmee je in contact komt moet op een goede en respectvolle manier omgaan met je politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging. Ook je genderidentiteit en seksuele geaardheid moeten iedereen respecteren.
- Het maakt dus niet uit op wie je verliefd bent, in welke god of overtuiging je gelooft, of je je nu jongen, meisje of nog iets anders voelt, hoeveel geld je hebt, op welke partij je later wil stemmen ...
- Andere mensen mogen je hierdoor niet anders behandelen of weigeren om je te helpen.

BIJLAGE: CONCENTRISCHE CIRKEL

Recht op dossier

Yentl is 15 jaar en zou graag de informatie in zijn dossier lezen zonder dat zijn ouders dit weten. Kan hij dit zelf doen?

- Binnen de jeugdhulp heb je een dossier. Daarin schrijft de hulpverlener wat die belangrijk vindt over jou, je familie en je situatie. Zo weten alle betrokken hulpverleners wat er afgesproken is en hoe het met jou en je familie gaat.
- Jijzelf mag, als je bekwaam bent, weten wat erin staat.
- Je mag ook aan je begeleider vragen om iets op te schrijven of toe te voegen aan je dossier
- Je mag een kopie vragen van de informatie die je mag lezen in je dossier.
- Jij mag ook vragen dat sommige dingen die je hebt verteld, niet mogen gelezen worden door andere

Vijftienjarige Flore verblijft in een voorziening. Onlangs heeft ze haar dossier ingekeken en ontdekt dat de hulpverlener dingen heeft opgeschreven waar ze niet mee akkoord gaat. Ze zou graag haar eigen kant van het verhaal in haar dossier laten noteren. Gezien het haar dossier is, mag ze ook dingen laten toevoegen. Akkoord of niet akkoord?

- Akkoord: jij mag zelf zaken toevoegen aan je dossier.
- Wanneer je iets leest over jou of je situatie wat niet juist is, mag je altijd vragen om dat te verbeteren. Je kan bovendien ook vragen om zaken te noteren in je dossier of om documenten in je dossier te stoppen.

Recht op een menslievende en humane behandeling

Elke is betrapt terwijl ze het zakgeld van een medebewoner in de voorziening aan het stelen was. De begeleider die haar betrapt reageert zeer sterk, neemt haar hardhandig vast en scheldt haar uit. Elke weet dat ze een fout heeft gemaakt, maar vindt dit toch een beetje extreem. Akkoord of niet akkoord?

- Hulpverleners moeten je helpen opgroeien en ontwikkelen. Ze moeten je altijd goed behandelen.
- Als je een bepaalde afspraak niet hebt nageleefd, moeten hulpverleners dit met jou bespreken en zoeken naar een oplossing. Ze kunnen je ook straffen.
- Die straf moet altijd in verhouding staan tot wat je fout deed en je moet er kunnen uit leren.
- Je hulpverleners of pleegouders mogen je nooit op een onmenselijke of vernederende manier behandelen of straffen.
- Binnen de jeugdhulp mag je sommige straffen **nooit** krijgen, zoals:
 - Lichamelijke straffen zoals slaan, schoppen, knijpen ...
 - Geestelijk geweld zoals schelden, dreigen, kleineren, pesten ...
 - Volledige maaltijden afnemen
 - Je zakgeld niet geven als je daar recht op hebt
 - Een volledige groep straffen

BIJLAGE: CONCENTRISCHE CIRKEL

Recht op bijstand - vertrouwenspersoon

Mathilda haar ouders zitten in een vechtscheiding. De rechter zou graag hebben dat Mathilda eens langskomt zodat hij ook naar haar mening over de scheiding kan luisteren. Ze ziet het helemaal niet zitten om alleen naar de rechter te gaan en zou graag haar buurvrouw meenemen. Ze kent de buurvrouw als sinds ze klein meisje is en kan er altijd terecht met zorgen en vragen. Haar ouders gaan niet akkoord, ze vinden dat de buurvrouw zich niet hoort te moeien in hun gezinssituatie. Akkoord of niet akkoord?

- Niet akkoord: Wanneer je contact hebt met je hulpverleners of een jeugdrechter mag je steeds iemand meenemen die jij vertrouwt en waar jij je goed bij voelt. Deze persoon is dan je 'vertrouwenspersoon' en zal je steunen waar het kan.
- Jij kiest zelf jouw vertrouwenspersoon. Deze persoon mag niet zomaar om het even wie zijn.
 - Moet meerderjarig (18 jaar of ouder) zijn,
 - Moet een kopie van het strafblad kunnen tonen,
 - Mag ook niets te maken hebben met de hulp die je nu krijgt. Je ouders of een van je begeleiders kunnen dus niet je vertrouwenspersoon zijn.
- Als de buurvrouw aan alle voorwaarden voldoet, zou Mathilda haar dus als vertrouwenspersoon bij het gesprek met de jeugdrechter kunnen meenemen.

Gwen en Ria vangen al jarenlang Marthe op in hun gezin. Zij zijn haar pleegouders. Ria werkt als maatschappelijk assistent in een voorziening. Kan zij optreden als vertrouwenspersoon voor Marthe?

- Neen, Ria is rechtstreeks betrokken bij de hulpverlening aan Marthe omdat ze Marthes pleegmoeder is.

Bruno verblijft in een voorziening en wil dat zijn meerderjarige broer optreedt als zijn vertrouwenspersoon. Deze oudere broer heeft vroeger in dezelfde leefgroep gezeten en wordt nu ook nog verder begeleid door dezelfde dienst. Kan de broer optreden als vertrouwenspersoon?

- Bruno's broer is rechtstreeks betrokken bij de jeugdhulp want hij nog steeds in begeleiding is.
- Hij kan dus niet officieel aangeduid worden als vertrouwenspersoon van Bruno.

Maya is 4 jaar. Ze werd door de jeugdrechter geplaatst in een CKG nadat ze werd opgenomen in het ziekenhuis met verwondingen aan haar hoofd. De hulpverlening vermoedt dat Maya thuis wordt mishandeld. Maya is te jong om zelf een vertrouwenspersoon te kiezen. Wie zal dit voor haar doen?

- Het is zo dat niet elk kind of jonger in staat is om zelf een vertrouwenspersoon te kiezen, denk maar aan zeer jonge kinderen, kinderen met een verstandelijke handicap ...
- Omdat Maya te jong is om zelf een vertrouwenspersoon te kiezen, moet iemand anders dat voor haar doen. Normaal doen ouders dit, maar als er problemen zijn tussen het kind en de ouders, kan dat niet.
- In Maya's geval kunnen haar moeder en haar partner geen vertrouwenspersoon voor haar kiezen omdat ze misschien de oorzaak van de problemen zijn. Daarom zal de directeur van de jeugdhulpvoorziening een vertrouwenspersoon voor Maya kiezen om ervoor te zorgen dat haar belangen goed worden beschermd.
- Soms hebben je ouders andere belangen dan jij. In dat geval is het zeker belangrijk dat je steun krijgt van een vertrouwenspersoon die samen met jou opkomt voor je belangen. Als je zelf niemand kan kiezen, zal de organisatie die je helpt iemand aanduiden in jouw plaats.
 - Wanneer je ouders je mishandelen, willen zij misschien wel dat er geen hulp komt omdat zij niet gestraft willen worden. Voor jou is het natuurlijk wel beter dat er hulp komt.

Sven verblijft in een voorziening. Zijn nonkel is huisarts, en Sven duidt zijn nonkel aan als zijn vertrouwenspersoon. Kan dit?

- De nonkel van Sven is niet rechtstreeks betrokken bij de hulpverlening en kan dus optreden als vertrouwenspersoon wanneer ook aan de andere voorwaarden is voldaan.
- Andere voorwaarden: meerderjarig zijn; zonder twijfel door Sven zijn gekozen; een kopie hebben uit het strafblad.

BIJLAGE: CONCENTRISCHE CIRKEL

Recht op respect voor het privé- en familieleven

Lisa, 14 jaar, is geplaatst in een voorziening vanwege haar moeilijke thuissituatie. Er wordt vermoed dat haar buurjongen haar seksueel misbruikt. Om Lisa te beschermen, wordt haar bezoekrechten beperkt. Zowel de buurjongen, als zijn ouders kunnen haar niet komen bezoeken. Kan dit?

- Als je niet thuis woont, heb je net als alle andere jongeren recht om zo gewoon mogelijk op te groeien. Daarom heb je ook recht op bezoek.
- Je mag normaal zelf kiezen van wie je bezoek krijgt, zoals je ouders, vrienden, familie ...
- De jeugdhulpvoorziening kan natuurlijk wel bepalen welke dagen en welke uren mensen op bezoek mogen komen. Dit schrijven ze dan in hun huishoudelijk reglement.
- Het is wel zo dat bezoek soms geweigerd kan worden bijvoorbeeld als de jeugdrechter dat beslist of als bezoek van een bepaalde persoon niet goed voor je zou zijn.

Er is een regel in de voorziening waardoor je enkel op je gsm kan tussen 12u en 13u. Bij dringende zaken mag je de telefoon van de voorziening gebruiken. Dit is in strijd is met jullie recht op contact. Akkoord of niet akkoord?

- Als je niet thuis woont, mag je contact hebben met mensen die niet bij je wonen. Zo kan je praten, schrijven en chatten met wie je zelf kiest. Tenzij dat niet goed voor je is.
- De jeugdhulpvoorziening kan natuurlijk wel bepalen welke uren je op je gsm of computer mag. Dit schrijven ze dan in hun huishoudelijk reglement.
- Indien de voorziening deze beperking heeft ingevoerd, dan moet ze dat vooraf duidelijk vertellen en jullie voldoende informatie geven. Bijvoorbeeld over de redenen waarom je niet altijd op je gsm mag en de uren waarop je wel op je gsm kan.

Tienjarige Ilias wordt bij aankomst op zijn nieuwe voorziening al zijn spullen afgenomen (zijn teddybeer, zijn foto's en posters, zijn leesboeken). De hulpverlener zegt dat dit belangrijke is om iedereen gelijk te kunnen behandelen. Mag dit? Waarom wel of niet?

- Als je even niet thuis kan of mag wonen, mag je eigen spullen hebben en hiervoor zorgen in je eigen kamer of op een persoonlijke opbergruimte.
- Het is wel zo dat voorwerpen die gevaarlijk kunnen zijn voor jezelf of voor anderen (bv. drugs of wapens) afgenomen zullen worden.
- Elke jeugdhulpvoorziening is anders en kan zelf bepalen welke spullen zijn toegelaten in de voorziening. Ze moeten hiervoor een lijst maken en in hun huishoudelijk reglement zetten.

Arno is 12 jaar en verblijft in een jeugdhulpvoorziening. In de voorziening moet iedereen hetzelfde oranje pak dragen. Volgens de hulpverleners zorgt dit voor minder ruzie en oneerlijkheid. Arno had toch wel graag zijn eigen kleren gedragen. Mag dit?

- Als je even niet thuis kan of mag wonen, dan heb je recht op je eigen kledij. Je mag dus kiezen wat je draagt.
- De voorziening kan er wel voor kiezen om bepaalde kledingstukken zoals zeer gescheurde broeken of hakken, te verbieden.
- Alles wat wel en niet mag van kleding en schoenen, moet in het huishoudelijk reglement staan.

BIJLAGE: CONCENTRISCHE CIRKEL

Privacy

Jij woont in een voorziening. Elke woensdag worden alle kinderen en jongeren gefouilleerd en alle kamers doorzocht naar gevaarlijke voorwerpen en middelen zoals drugs en wapens. De begeleiders doen dit om jullie veiligheid te bewaken. Mag dit?

- Niemand mag **zonder je toestemming** je kleding of spullen controleren of je kamer doorzoeken.
- Hulpverleners mogen de kamer wel binnengaan om bv. te poetsen. Hierbij mogen ze geen spullen controleren.
- Wanneer mogen hulpverleners je kleding, kamer of spullen **wel** controleren?
 - Met je toestemming.
 - In noodtoestand: wanneer er een ernstig en onmiddellijk gevaar is voor jou of anderen in de voorziening en men dit gevaar alleen kan aanpakken door je privacy te schenden. Bijvoorbeeld sterke vermoedens dat iemand zelfmoord gaat plegen.
- Enkel in een gemeenschapsinstelling, een voorziening veilig verblijf, GES+ en in het Vlaams Detentiecentrum kunnen hulpverleners soms je kleding, spullen en kamer controleren. Dat mag enkel als ze er een goede reden voor hebben en het nodig is voor je veiligheid of de veiligheid van anderen.
- Wat mogen hulpverleners bijvoorbeeld **nooit** doen?
 - Je aangekleed of naakt lichaam met de hand aftasten of je ontkleed lichaam bekijken. Enkel de politie mag dat doen en enkel als dat nodig is voor je veiligheid.
 - Een algemene wekelijkse of dagelijkse doorzoeking.

Zestienjarige Thomas heeft onlangs voor het eerst seks gehad. Hij denk dat seks misschien niet zo veilig is verlopen en per ongeluk zijn vriendin zwanger heeft gemaakt. Omdat hij niet goed weet wat te doen, vraagt hij een medewerker van het Centrum Geestelijke Gezondheidszorg om hulp. Hij zegt heel duidelijk dat hij niet wil dat zijn ouders dit te weten komen en vraagt om niks in zijn dossier te noteren. De hulpverlener snapt dat Tom zijn ouders niet ongerust wil maken en beslist dus om niks neer te schrijven. Kan dit?

- Jij mag vragen dat sommige dingen die je vertelt, niet gelezen mogen worden.
- Ook jij kan zaken in vertrouwen vertellen aan je hulpverleners. Je kan dan vragen dat je ouders of andere mensen met wie je samenwoont, deze informatie in je dossier niet mogen lezen.

Michaël werkt in een voorziening voor kinderen ouder dan 12 jaar. Hij wil graag wat foto's van de sportactiviteit op de Instagram plaatsen. Heeft hij hiervoor toestemming nodig? Zo ja, van wie?

- Een fotograaf of cameraman moet steeds de toestemming vragen aan de persoon die deze wil fotograferen, zowel voor het maken van de beelden, als voor het specifieke gebruik ervan.
- Ben jij een onbekwame minderjarige? Dan kan je zelf geen toestemming geven. Je ouders zullen hun toestemming moeten geven.
- Ben je een bewame minderjarige? Dan moeten zowel jij als je ouders jullie toestemming geven.
- Wanneer iemand geen toestemming vraagt en de foto's toch online plaatst. Kan jij altijd vragen om de foto's of video's te verwijderen.
- Michaël zal dus toestemming nodig hebben van elke bewame minderjarige én de ouders.

Marie-Julie duidde Flor, haar 19-jarige vriend die nog studeert, aan als haar vertrouwenspersoon. Flor wil weten of hij geheim moet houden wat hij te horen krijgt, net zoals hulpverleners dat moeten doen. Wat denken jullie?

- Het maakt niet uit of je een hulpverlener, een begeleider in een leefgroep, een gezondheidswerker of een vertrouwenspersoon bent. Zolang Flor helpt in de jeugdhulp, moet hij zich aan deze geheimhoudingsregel houden.
- Het beroepsgeheim betekent dat bepaalde mensen verplicht zijn om geheim te houden wat hen verteld wordt in hun werk of rol. Ze hebben ook het recht om te weigeren deze geheimen aan anderen te vertellen.
- Flor mag dus alle informatie die hij te horen krijgt tijdens zijn rol als vertrouwenspersoon niet zomaar doorvertellen.

Nabespreking

Zijn er situaties bijgebleven? Zijn er onderwerpen/situaties die vragen oproepen? Besteed als begeleider tijd aan deze vragen en sta stil bij de antwoorden.

Ganzenbord

Doelgroep:

- 12 tot 18 jaar.

Doel:

- Inzicht krijgen in het DRM, bekwaamheid, ouderlijk gezag ...
- Dit spel neemt de klassieke ganzenbordstructuur en voegt educatieve elementen toe om minderjarigen op een leuke en boeiende manier vertrouwd te maken met hun rechten in de jeugdhulp.

Duur:

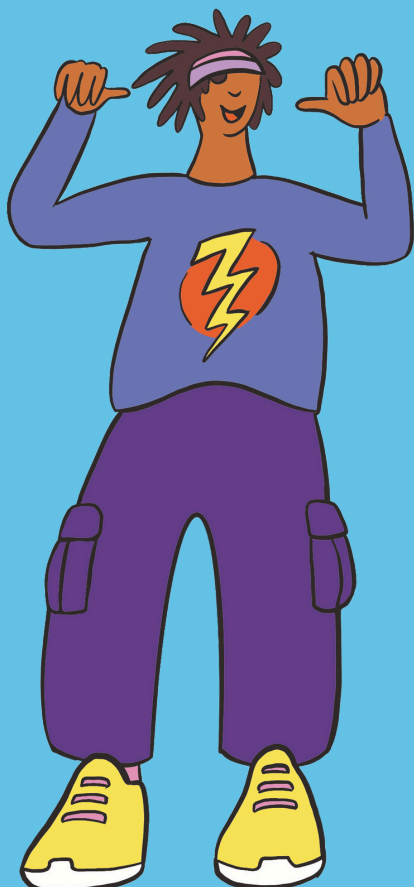
- +/- 2 uur.

Materiaal:

- Spelbord.
- Pionnen voor elke speler.
- Dobbelstenen.

Locatie:

- Indoor/outdoor.

Spelverloop:

1. Verdeel de minderjarigen in teams van gelijke grootte/speel het spel individueel.

2. Laat elk team/elke persoon een pion kiezen en plaats ze aan het begin van het ganzenbord.

3. Elk team/elke speler gooit eenmaal met de dobbelstenen. Wie het hoogste aantal ogen gooit, mag beginnen.

4. De volgende beurten worden met de klok mee gespeeld.

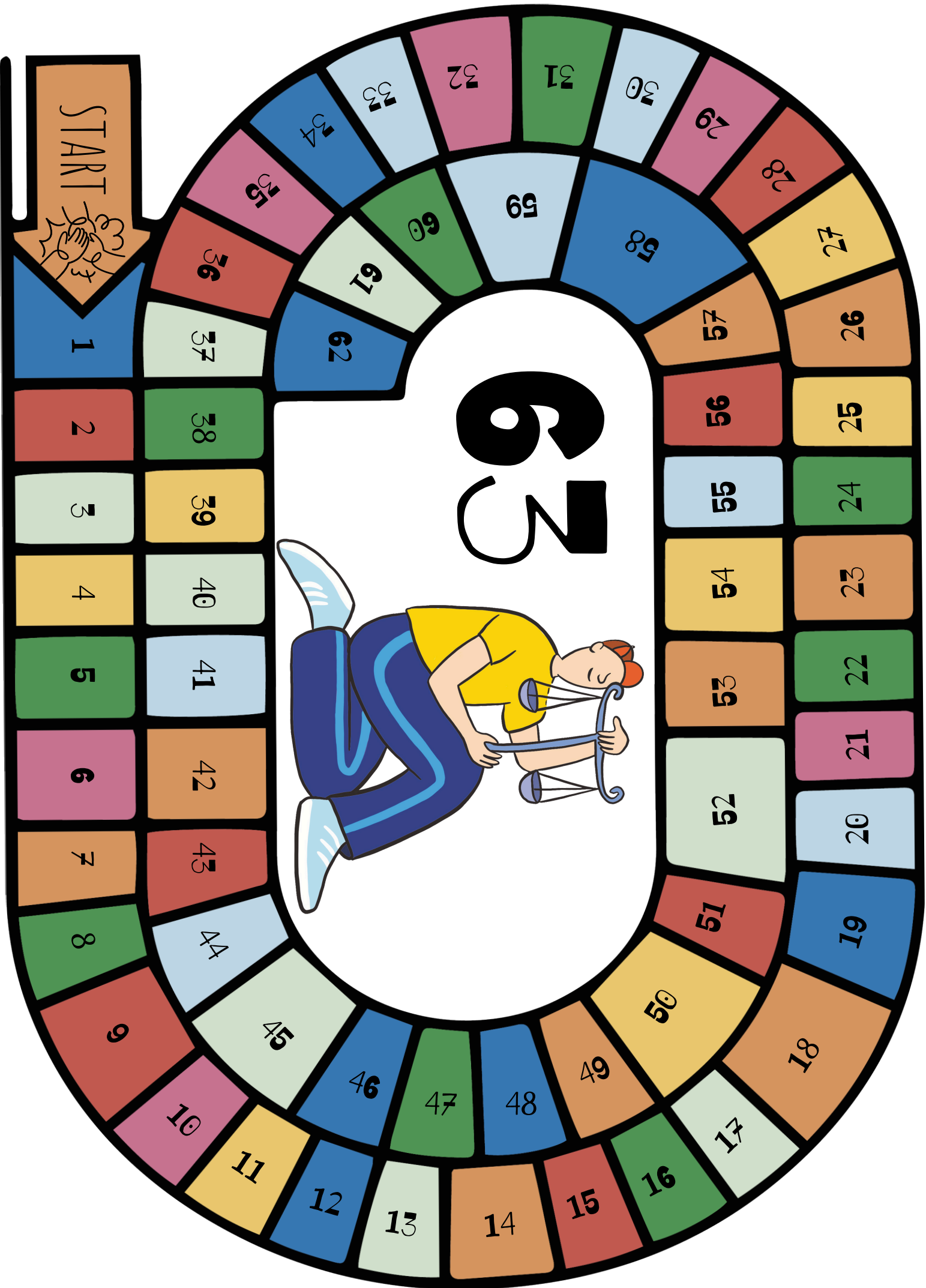
5. Laat elk team/elke speler om de beurt gooien met de dobbelsteen. Het aantal ogen dat wordt gegooid, bepaalt hoeveel stappen het team/de speler vooruit gaat op het ganzenbord.

6. Wanneer een team/speler op een vakje landt, wordt de handeling of spel bij dat cijfer voorgelezen.

7. Het spel gaat door totdat een team/een persoon als eerste de finish bereikt.

Speciale vakken: het spelbord heeft in totaal 63 vakjes. Enkele velden zijn bedoeld om de spelers onderweg naar het einddoel te hinderen. Zonder deze obstakels zou het bordspel te eenvoudig zijn! De speciale velden hebben we voor je op een rij gezet.

Einde van het spel: zodra de finish in zicht is, komt het allemaal aan op puur geluk. Om het spel te winnen, moet je namelijk bij de laatste worp het juiste aantal ogen gooien om exact op het laatste vak (nummer 63) terecht te komen. Gooi je net te veel? Dan moet vanaf nummer 63 worden teruggespeeld. Hierbij loop je het risico om op nummer 58 te belanden en moet je weer helemaal opnieuw beginnen. Het spel kan dus echt alle kanten op gaan!

62

START

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

BIJLAGEN: GANZENBORD - SPECIALE VAKKEN

Nummer	Wat	Handeling of spel
1	Bekwaamheid	In de jeugdhulp kan je zelf je rechten gebruiken. Maar voor sommige rechten moet je bekwaam zijn. 'Bekwaam zijn' betekent dat je weet wat goed voor je is. Als je bekwaam bent, heeft men jouw toestemming nodig voor het doen van bepaalde dingen of het maken van bepaalde beslissingen. Binnen de jeugdhulp gaat men ervan uit dat de meeste jongeren bekwaam zijn vanaf 12 jaar. Als je bekwaam bent, mag je nog eens dobbelen.
2	In jouw belang	Bij elk voorstel of elke beslissing moeten hulpverleners, liefst samen met jou en je ouders, nadenken over wat het beste is voor jou. Ze zullen hun uiterste best doen om dat mogelijk te maken. Als dat toch niet kan, moeten ze je uitleggen waarom. Je mag nog eens dobbelen.
4	Geen discriminatie	Je mag niet anders behandeld worden omdat je bijvoorbeeld een bepaald gender, geslacht of geaardheid hebt, je een andere taal spreekt, een andere cultuur, geloof of handicap hebt ... Helaas, de begeleiders vinden dat je vandaag geen mooi t-shirt aanhebt en beslissen dat je niet mag meespelen met het spel. Sla één beurt over.
6	Recht op hulp op maat	Als je vragen, problemen of nood aan ondersteuning hebt, moet je gepaste hulp, bescherming en zorg krijgen! Het kan zijn dat een organisatie of hulpverlener je niet kan helpen. Bijvoorbeeld omdat ze al te veel werk hebben of omdat ze zelf niet de gepaste hulp kunnen geven aan jou en jouw familie. Dan moeten ze je helpen bij het vinden van een organisatie waar je wel terecht kan. Je moet lang wachten voor je hulp kan krijgen. Ga terug naar vakje 3.
7	Mag je zelf beslissen of je hulp krijgt of niet?	Als je bekwaam bent, mag je normaal zelf beslissen of je hulp wil of niet. Behalve als de jeugdrechter hier anders heeft over beslist. Je mag ook hulp weigeren. Behalve als de jeugdrechter hulp oplegt. Als er meerdere hulpverleners zijn, mag je kiezen door wie je geholpen wil worden. Je zou liever een andere begeleider hebben om je te helpen. Sla een beurt over om op deze persoon te wachten.
9	Recht op hulp	Dit vakje staat voor de obstakels en uitdagingen waarmee je te maken kan krijgen bij het krijgen van hulp. Het kan gaan om lange wachtlijsten, lange en ingewikkelde procedures of onvoldoende beschikbaarheid van passende hulp. Ga terug naar vakje 8.
11	Recht op vrije keuze van de hulpverlener	Wat als een 13-jarig meisje dat in een leefgroep verblijft, niet wil begeleid worden door een man omwille van religieuze redenen? Kan dit? Bespreek dit even in de groep. Na oplossen, mag je 3 vakjes vooruit.
12	Recht op duidelijke informatie	Je krijgt informatie die niet voldoende, verwarrend of niet toegankelijk is. Hierdoor is het moeilijk om je rechten te begrijpen en juiste beslissingen te nemen. Ga 4 vakjes naar achteren.
14	Recht op informatie	Je hulpverlener moet je vertellen wat er allemaal zal gebeuren om jou en je familie te helpen. Ze moeten je alles duidelijk uitleggen zodat je goed begrijpt wat er precies zal gebeuren. Speel het spel rond recht op informatie. Ga 2 vakjes vooruit.
17	Recht op onderwijs	Je hebt het recht om naar school te gaan en te leren, net als andere jongeren. Het liefst ga je naar je vertrouwde school. Soms kan dat niet, dan krijg je les in (de buurt van) de voorziening. Zo kan je van alles bijleren over allerlei interessante onderwerpen! Ga 3 vakjes vooruit.

BIJLAGEN: GANZENBORD - SPECIALE VAKKEN

Nummer	Wat	Handeling of spel
20	Recht op informatie en participatie	Dit vakje staat voor de open gesprek en het overleg tussen jou en de jeugdhulpverleners. Er wordt gepraat over de redenen voor het verblijf in de voorziening, de organisatie van het leven hier, de regels en afspraken, en hoe je hiermee moet omgaan. Dit biedt je de kans om vragen te stellen, je mening te uiten, en betrokken te worden bij beslissingen die jou aangaan. Ga 4 vakjes vooruit.
22	Recht op vrije tijd en sporten	Wegens een te kort aan personeel kunnen de jongeren in de gemeenschapsinstelling niet naar buiten. Nochtans hebben ze recht op beweging in de buitenlucht. Zorgt tekort aan personeel er soms ook voor dat jullie niet alle rechten kunnen naleven? Bespreekt enkele voorbeelden in de groep. Je mag 2 vakjes vooruit.
25	Recht op vrije tijd en sporten	Spelen en vrije tijd is superbelangrijk. Iedereen mag spelen, lezen, dansen, knutselen, afspreken met vrienden, naar de sportclub of jeugdbeweging gaan of gewoon eens lekker niksen. Op vrije tijd heb je recht. Welk spelletjes willen jullie echt eens spelen? Schrijf ze op, gooi de antwoorden in een potje, trek een briefje en speel het spelletje op het blaadje. Je mag 3 vakjes vooruit.
27	Recht op werken	Vanaf je 15 jaar, heb je meestal het recht om te werken en om zelf een job te kiezen. Dit moet wel passen bij de regels en organisatie van de plek waar je verblijft. Elke zaterdag ga werk je als student in de Colruyt. Ga 4 vakjes vooruit.
29	Respect voor je privacy	Jullie begeleiders en hulpverleners gaan respectvol om met jullie politieke, filosofische, ideologische of godsdienstige overtuiging. Je mag dus zijn wie je bent! Ga 3 vakjes vooruit.
31	Recht op eigen spullen en kleren	Als je in een voorziening verblijft, heb je meestal een eigen kamer die je zelf mag inrichten. Welke spullen willen jullie bewaren in jullie kamer, zijn ze toegelaten volgens het huishoudelijk reglement? Bespreek binnen de groep. Ga 1 vakje vooruit.
33	Recht op eigen kledij	Oh nee, je bent verdwaald in het doolhof van het huishoudelijk reglement! Het is belangrijk dat je weet welk soort kledij en schoenen je kan dragen in de voorziening. Sla een beurt over en bekijk de regels voordat je verder op pad gaat.
34	Recht op hygiëne	Je hebt het recht om jouw eigen hygiëne te verzorgen in veilige en schone omstandigheden. Geniet van een verfrissende stap vooruit op je reis.
36	Respect voor je familie	Als je bekwaam bent, kan je niet van je ouders worden gescheiden als je daar zelf niet mee akkoord bent. Tenzij een rechter daar anders over beslist. Speel het spel rond niet scheiden van ouders. Ga 2 vakjes vooruit.
37	Recht op bezoek	Je hebt het recht om regelmatig bezoek te ontvangen van de personen die je zelf kiest. Familie en vrienden zijn belangrijk voor jou, en dit recht beschermt jouw banden met hen terwijl je in voorziening verblijft. Je mag nog eens dobbelen.

BIJLAGEN: GANZENBORD - SPECIALE VAKKEN

Nummer	Wat	Handeling of spel
39	Recht op hulpverlening dichtbij waar je woont	Je hebt recht op hulp dichtbij huis. Zo blijf je in jouw vertrouwde omgeving terwijl je de nodige hulp ontvangt. Soms kan het zijn dat de hulp ver van jouw huis is. Sla een beurt over om op de hulp te wachten.
40	Recht op contact van buitenaf op andere manieren	Soms zijn er beperkingen op met wie je kan praten en wanneer. Je kan bijvoorbeeld niet een hele dag op je gsm. Dit hangt af van beslissingen van de voorziening of zelfs de rechter. Ga 2 stappen terug.
42	Privacy: regels rond het doorzoeken van je kledij, spullen en kamer	<p>Niemand mag zonder je toestemming je kleding of spullen controleren of je kamer doorzoeken. Hulpverleners mogen de kamer wel binnengaan om bv. te poetsen. Hierbij mogen ze geen spullen controleren.</p> <p>Wanneer mogen hulpverleners je kleding, kamer of spullen wel controleren?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met je toestemming • In noodtoestand: wanneer er een ernstig en onmiddellijk gevaar is voor jou of anderen in de voorziening en men dit gevaar alleen kan aanpakken door je privacy te schenden. Bijvoorbeeld sterke vermoedens dat iemand zelfmoord gaat plegen. <p>Een begeleider denkt dat jij misschien spullen bij je hebt die gevaarlijk zijn voor jezelf of anderen, sla een beurt over.</p>
43	Recht op participatie	Jouw stem en mening worden genegeerd. Hierdoor voel je je machteloos en geïsoleerd. Het is belangrijk dat je hulpverleners dit vermijden en ervoor zorgen dat je jouw mening kan geven en betrokken bent bij het maken van beslissingen. Ga 2 stappen achteruit.
46	Deelname aan de ruimere samenleving	Je moet volop kansen krijgen om deel te nemen aan de samenleving. Dat betekent dat je mee kan doen met activiteiten zoals sporten of naar de jeugdbeweging en bibliotheek gaan, net als andere jongeren. Als je dit recht gebruikt, moet dat in samenspraak zijn met je hulpverleners en je omgeving. Het mag ook niet ingaan tegen de beslissingen van de jeugdrechter. Elke zondag ga je naar de jeugdbeweging, je mag stap vooruit.
48	Recht op dossier	Beantwoord een vraag rond toegang tot jouw dossier. Heb je de vraag juist? Je mag 3 vakken vooruit. Heb je ze fout? Ga 3 vakken naar achteren.
49	Recht op bijstand	Wanneer je praat met je hulpverlener mag je steeds iemand meenemen die jij vertrouwt en waar jij je goed bij voelt. Deze persoon is dan je 'vertrouwenspersoon'. Jij hebt jouw leerkracht op school aangeduid als vertrouwenspersoon. Ga 2 vakjes naar voor.
50	Recht op zakgeld	Als je in een jeugdhulpvoorziening verblijft, kan je recht hebben op zakgeld. Hoe ouder je bent, hoe meer zakgeld je krijgt. Je mag zelf beslissen wat je met je zakgeld doet. Bespreek het voorbeeld rond het zakgeld. Ga 3 stappen vooruit.
51	Recht op een goede behandeling	Hulpverleners moeten je helpen opgroeien en ontwikkelen. Ze moeten je altijd goed behandelen. Als je een bepaalde afspraak niet hebt nageleefd, moeten hulpverleners dit met jou bespreken en zoeken naar een oplossing. Ze kunnen je ook straffen. Die straf moet altijd in verhouding staan tot wat je fout deed en je moet er kunnen uit leren. Helaas, je hebt een straf gekregen, sla een beurt over.
52	Recht op een goede behandeling	Je hulpverleners of pleegouders mogen je nooit op een onmenselijke of vernederende manier behandelen of straffen. Binnen de jeugdhulp mag je sommige straffen nooit krijgen! Welke straffen mogen niet, beantwoord de vraag. Je mag 3 stappen vooruit.

BIJLAGEN: GANZENBORD - SPECIALE VAKKEN

Nummer	Wat	Handeling of spel
56	Recht om klacht in te dienen	Jij hebt het gevoel niet goed behandeld te zijn geweest door een hulpverlener en dient een klacht in. Voor je moed mag je nog eens dobbelen.
58	Recht op gezondheidszorg	Jij hebt recht op zowel lichamelijke als geestelijke gezondheidszorg. Die zorg moet hetzelfde zijn als de zorg die mensen krijgen buiten de voorziening. Jij hebt ook recht op gepaste medicatie. Je wordt ernstig ziek en moet in hoge nood naar het ziekenhuis. Ga terug naar start.
63	Einde	Proficiat! Jij bent als eerste bij het einde toegekomen en bent de winnaar van het spel. Door dit spel te spelen, weet je nu meer over je eigen rechten in de jeugdhulp en kan je weten of iedereen je wel altijd goed behandelt en je rechten respecteert.

BIJLAGEN: GANZENBORD - OPDRACHTEN

Recht op vrije keuze van de jeugdhulpaanbieder

Wat als een 13-jarig meisje dat in een leefgroep verblijft, niet wil begeleid worden door een man omwille van religieuze redenen?

Antwoord:

- Je hebt recht op vrije keuze van hulpverlener.
- Je mag kiezen door welke hulpverlener je geholpen wil worden. Dit kan natuurlijk alleen als er keuze is tussen verschillende hulpverleners.
- Eenmaal je een hulpverlener gekozen hebt, zit je niet voor altijd aan die keuze vast! Je kan tijdens de hulpverlening veranderen van hulpverlener als dat nodig is.
- Je hebt ook recht op vrijheid van religie en geloof. Je kan dus je overtuiging zelf bepalen en wijzigen.

Spelletje recht op informatie: fluisterspel

Ga met alle deelnemers in een grote kring zitten en neem zelf ergens in de kring plaats. Fluister nu een zin in de oren van de persoon naast je in de kring. Het maakt niet uit aan welke kant je start. De persoon die naast je zit, en van jou de zin heeft gehoord, moet de zin nu doorfluisteren in het oor van de persoon naast hem. Zo gaat de zin heel de kring door tot deze weer bij de spelleider uitkomt. De zin is nu dus heel de kring rond gegaan. De laatste persoon zegt de zin luidop en zo gaan we horen of de zin nog hetzelfde gebleven is. Vertel aan de groep met welke zin er is begonnen en wat ervan gemaakt is nadat hij door iedereen is doorgefluisterd. Leg uit dat dit spel aantoont hoe belangrijk het is dat informatie duidelijk en zorgvuldig wordt uitgelegd, zodat iedereen precies begrijpt wat er gaat gebeuren. Bespreek hoe een hulpverlener ervoor moet zorgen dat je de juiste informatie krijgt en dat je het goed begrijpt.

Spelletje recht om niet van je ouders gescheiden te worden

Een mama is haar kinderen kwijt, wie zal hen nu zorg en liefde geven? Kies 1 deelnemer uit, die wordt de ouder. Blinddoek alle andere jongeren en verspreid ze over de ruimte. Het is de bedoeling dat de geblinddoekte jongeren hun ouders terugvinden via het volgen van hun geluid. De mama/papa roept 'kinderen'. De overige deelnemers roepen mama/papa. Indien een jongere, zijn mama/papa heeft aangeraakt en nog eens 'mama/papa' roept, mag de mama/papa niet antwoorden, zo weet de jongere dat die hun ouders heeft gevonden.

BIJLAGEN: GANZENBORD - OPDRACHTEN

Opdracht zakgeld:

Als een jongere in een voorziening een voorwerp vernielt, moet deze de schade met zijn zakgeld betalen?

- Dit kan als je hier mee akkoord gaat en je toestemming geeft.
- Je hebt recht op een vrij besteedbaar bedrag, 'zakgeld', waarover je vrij kan beschikken. Je kan er zelf voor kiezen om met je eigen geld een bepaalde schuld te voldoen, bv. betalen van de schade die je hebt veroorzaakt.
- Indien de toestemming er niet is, kan het zakgeld niet zomaar worden ingehouden. Dan zal dit op een andere manier vereffend moeten worden, bijvoorbeeld via je ouders of via de verzekering, of moet dit bij de jeugdrechter worden afgedwongen.

Vragen recht op dossier:

1. Wat is jouw dossier?

Je dossier kan een boekje zijn, een map, een document op de computer, enz.

2. Wat staat er allemaal in jouw dossier?

In je dossier worden dingen opgeschreven over jou, je familie, je leven en de hulp die je krijgt. Elke keer dat er iets belangrijks gebeurt met jou of met je familie, wordt dit in je dossier geschreven.

3. Wie mag allemaal in jouw dossier kijken?

Normaal mogen alleen je ouders en je hulpverleners je dossier lezen. Jijzelf mag alleen in je dossier kijken als je bekwaam bent. Als je dus zelf wilt kijken, moet je uitleggen aan je hulpverlener dat je verstandig genoeg bent om te begrijpen wat in jouw dossier staat en dat het belangrijk is voor jou om dit te weten.

4. Mag jij alles weten wat in jouw dossier staat?

- Nee, zelfs als je bekwaam bent, dan mag je niet alles weten wat in je dossier staat!
- Je mag niet lezen:
 - wat je hulpverleners opschreven voor de jeugdrechter
 - wat iemand in vertrouwen vertelde aan een hulpverlener
 - wat jou zou kwetsen en dus beter niet weet.

5. Mag jij vragen aan jouw hulpverleners dat sommige mensen dingen die jij vertelde, niet mogen lezen?

Ja, jij mag vragen dat sommige mensen dingen die jij vertelde, niet mogen lezen. Soms vertel je iets aan je hulpverlener waarvan je liever niet wil dat je ouders dit te weten komen.

6. Kan jij dingen laten toevoegen aan jouw dossier?

Ja, je mag aan je begeleider vragen om iets op te schrijven in je dossier of om dingen in je dossier te stoppen. Bijvoorbeeld de dingen die je beste vriend opschreef over jou en je gezin

Vragen recht op goede behandeling:

Welke straffen mogen niet?

- Lichamelijke straffen zoals slaan, schoppen, knijpen, ...
- Geestelijk geweld zoals schelden, dreigen, kleineren, pesten, ...
- Volledige maaltijden afnemen
- Je zakgeld niet geven als je daar recht op hebt
- De volledige groep straffen

Zeeslag

Doelgroep:

- 12 tot 18 jaar.

Doel:

- Inzicht krijgen in de rechten in de jeugdhulp, bekwaamheid, ouderlijk gezag ...
- Dit spel neemt het klassieke zeeslag en voegt educatieve elementen toe om jongeren op een leuke en boeiende manier vertrouwd te maken met hun rechten in de jeugdhulp.

Duur:

- +/- 1 uur.

Materiaal:

- Vier spelborden (zeeslag) (twee per team).
- 2 balpennen.
- Bal/pingpongballetjes.
- Cricketspel/minigolfspel/20 bekers.
- Quizvragen.

Locatie:

- Indoor/outdoor.

Beschrijving:

Verdeel de groep in twee teams. Elk team duidt op het spelbord (zeeslag) volgende schepen met balpen aan:

- 1 vliegdekship (vijf vakjes)
- 1 slagschip (vier vakjes)
- 2 torpedojagers (drie vakjes)

De teams duiden de boten aan met kruisjes zonder dat de andere groep de verdeling over het rooster ziet. De boten worden horizontaal of verticaal geplaatst en raken elkaar niet. Wanneer het rooster van iedere groep ingevuld is, begin je het spel.

Een deelnemer van elk team probeert het balletje door het cricketpoortje te slaan of in de beker met water te gooien. Het team dat hierin slaagt, krijgt een vraag. Kan het team de vraag juist beantwoorden? Zo ja, ga dan als volgt te werk:

- 1) Zeg een cijfer- en lettercombinatie waarvan je denkt dat er een boot van het andere team ligt.
- 2) Klopt dit en raak je een onderdeel van de boot, dan zegt het andere team 'RAAK'.
- 3) Zijn alle vakjes van de boot geraakt, dan roept het andere team 'GEZONKEN'.
- 4) Klopt de cijfer-letter combinatie niet, dan zegt het andere team 'PLONS'.

Geef na elke vraag kort wat extra informatie. Het team die het vaakst 'RAAK' heeft geschoten nadat alle quizvragen aanbod zijn geweest, wint.

BIJLAGEN: ZEESLAG

	A	B	C	D	E	F	G	H
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								

BIJLAGEN: ZEESLAG - QUIZVRAGEN

1. Wanneer ben je meerderjarig?

1. Als je 16 jaar bent
2. **Als je 18 jaar bent**
3. Als je 21 jaar bent

2. Vanaf welke leeftijd moet je altijd jouw identiteitskaart bij je hebben?

1. vanaf 12 jaar
2. **vanaf 15 jaar**
3. vanaf 16 jaar

3. Wat betekent co-ouderschap?

1. dat een kind 1 week bij zijn vader woont en 1 week bij zijn moeder
2. dat een kind 2 ouders heeft
3. **dat beide ouders samen het ouderlijk gezag over hun kind uitoefenen**

4. Wanneer ben je als minderjarige bekwaam?

- Wanneer je voldoende in staat bent een juiste beoordeling van jouw belangen te maken én voldoende de gevolgen van beslissingen kan inschatten

5. Bijna alle rechten in de jeugdhulp kan je zelf gebruiken zonder toestemming van volwassenen. Voor drie rechten moet je bekwaam zijn om alleen over deze rechten te mogen beslissen. Over welke drie rechten gaat het hier?

1. het recht om al dan niet in te stemmen met het hulpaanbod
2. het recht op toegang tot het dossier
3. het recht om te weigeren gescheiden te worden van je ouders

6. Tot welke informatie in het dossier heb je als bekwame minderjarige toegang?

1. gegevens over jezelf
2. de contextuele gegevens: gegevens over je ouders; de opvoedingsverantwoordelijken; de personen die met je samenwonen op het moment dat je om toegang tot je dossier vraagt

7. Tot welke informatie in het dossier heb je als bekwame minderjarige GEEN toegang?

1. wat je hulpverleners opschreven voor de jeugdrechter
2. wat iemand in vertrouwen vertelde aan een hulpverlener
3. wat je zou kwetsen en je dus beter niet weet

8. Mag je als minderjarige zelf je advocaat kiezen?

1. Ja, maar je ouders moeten hiervoor betalen
2. Nee, je ouders kiezen altijd je advocaat
3. **Ja, en je hebt recht op een gratis pro-deo advocaat**

9. Vanaf welke leeftijd kan je een klacht indienen bij de politie wanneer je slachtoffer bent geworden?

1. 12 jaar
2. **Ongeacht de leeftijd**
3. Altijd als je ouders meegaan
4. 16 jaar

10. Wie of wat is je vertrouwenspersoon?

- Je mag een persoon kiezen waarbij je je goed voelt en die je vertrouwt. Deze persoon kan je mee ondersteunen bij de hulp die je krijgt, bijvoorbeeld door mee te gaan naar gesprekken of informatie te geven aan je of te vragen aan de hulpverleners.

11. Je vertrouwenspersoon mag je zelf kiezen, maar moet wel aan drie voorwaarden voldoen. Som ze alle drie op:

1. Meerderjarig zijn (18+);
2. Niet rechtstreeks betrokken zijn bij de hulpverlening (je ouders of je begeleider kan je niet kiezen);
3. Beschikken over een kopie van het strafblad.

BIJLAGEN: ZEESLAG - QUIZVRAGEN

12. Sara is 14 jaar en heeft een drugverslaving. Ze zal zes maanden in een voorziening doorbrengen en wil een vertrouwenspersoon aanduiden. Wie van de volgende personen komt NIET in aanmerking voor deze rol?

- Vincent (19), de meerderjarige broer van Sara. Hij is student criminologie.
- **Lisa (23), haar persoonlijke begeleidster in de voorziening. Lisa kent de voorziening en de behandeling erg goed en heeft een heel goede band met Sara.**
- Nonkel Robert, de broer van de papa van Sara. Hij is zelf arts en heeft heel wat ervaringen met verslaving.
- De advocaat Wim. Deze advocaat is een vriend van de familie en heeft ook haar broer al eens geholpen toen deze slachtoffer werd van zinloos geweld.

13. Heeft een vertrouwenspersoon beroepsgeheim?

1. Nee, enkel discretieplicht
2. Nee, want deze persoon is geen hulpverlener
3. **Ja, ze mogen geen vertrouwelijke informatie delen met derden**

14. Wat is het recht op zakgeld?

- Het recht op zakgeld gaat over een vrij te besteden bedrag. Je doet met het geld wat je wil, en je moet hiermee ook zelf leren omgaan.

15. Als een jongere in een voorziening een voorwerp vernielt, mag dit dan met zijn zakgeld worden betaald?

1. Ja, dit kan als sanctie voor de daden worden opgelegd
2. **Ja, als de jongere hiermee akkoord gaat**
3. Nee, dit kan nooit

16. Vanaf welke leeftijd heb je recht op een vertrouwenspersoon in de jeugdhulp?

1. 12 jaar
2. 16 jaar
3. **Ongeacht de leeftijd**

17. Lien is 14 jaar en wil graag de pil maar durft dit niet te vragen aan haar ouders. Ze denkt dat ze boos zullen worden. Mag of kan Lien alleen naar de dokter en de pil krijgen zonder toestemming van haar ouders?

1. Nee, minstens één ouder moet instemmen
2. Ja, ze kan alleen gaan, maar haar ouders kunnen dat wel zien in haar medisch dossier
3. **Ja, omdat ze 14 jaar en bekwaam is, de dokter heeft beroepsgeheim dus haar ouders komen het niet te weten**

18. Mogen hulpverleners berichten in je gsm lezen?

1. **Nee, nooit zonder toestemming**
2. Ja, als de hulpverlener vermoedt dat de minderjarige met foute dingen bezig is
3. **Ja, dat mag met toestemming minderjarige**

19. Wie moet instemmen met jeugdhulp bij een onbekwame minderjarige?

1. De onbekwame minderjarige
2. **De ouders of voogd**
3. De vertrouwenspersoon

20. Wie moet instemmen met jeugdhulp bij een bewwame minderjarige?

1. De bewwame minderjarige
2. De ouders of voogd
3. De vertrouwenspersoon
4. **Iedereen tot wie de jeugdhulp zich richt**

21. Er is een vermoeden dat er drugs aanwezig is in de voorziening. Mogen de begeleiders dagelijks alle jongeren fouilleren bij binnenkomst van de voorziening?

1. Nee, want dit is een schending van de privacy
2. Ja, want drugs zijn een bedreiging voor de veiligheid van de minderjarigen
3. **Nee, want fouilleren kan enkel bij individuele vermoedens, dus niet voor de volledige groep en ook enkel als er een ernstig en onmiddellijk gevaar is voor jou of anderen in de voorziening. Bijvoorbeeld sterke vermoedens dat iemand zelfmoord gaat plegen.**

BIJLAGEN: ZEESLAG - QUIZVRAGEN

22. Kan een voorziening je verbieden om een bepaald kledingstuk te dragen?

1. **Ja, als de kleding niet is aangepast aan de sociale- en weersomstandigheden**
2. Nee, want dit gaat in tegen het recht op eigen kleding in de voorziening
3. **Ja, als er regels zijn opgenomen in het huishoudelijke reglement die beperkingen stellen op het dragen van sommige kledingstukken in bepaalde situaties**

23. Kan een voorziening jouw spullen afnemen bij aankomst in de voorziening?

1. Ja, zo is iedereen gelijk in de voorziening, dit voorkomt discussies en ruzies
2. Nee, dit gaat in tegen het recht op persoonlijke bezittingen
3. **Ja, maar enkel de voorwerpen die het samenwonen en veiligheid van de minderjarige in gevaar kunnen brengen**

24. Kan een voorziening de toegang tot het internet beperken tot 1u per dag?

1. Nee, dit gaat in tegen het recht op extern contact
2. **Ja, maar deze beperking moet zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement**
3. Nee, enkel de jeugdrechter kan toegang tot het internet beperken

25. Kan een jongere die in een Vlaams detentiecentrum verblijft elk weekend in een supermarkt gaan werken om wat extra centen te verdienen?

1. Nee, enkel jongeren in residentiële jeugdhulpverlening en gemeenschapsinstellingen kunnen arbeid verrichten
2. Nee, de jongere kan enkel arbeid in de voorziening verrichten
3. **Ja, dit kan, werken gebeurt zelfs liefst buiten de voorziening**

Nabespreking:

Zijn er vragen die de jongeren zijn bijgebleven of onderwerpen die bij de jongeren vragen oproepen? Bespreek ze.

Vlaanderen
verbeelding werkt

CONTACTEER ONS

Chat met tZitemzo
www.tzitemzo.be

Mail met tZitemzo
info@tzitemzo.be

Bel met tZitemzo
09 233 65 65

Kom langs bij tZitemzo
Maak een afspraak of bekijk
de openingsuren op onze website
Hoogstraat 81, 9000 Gent, België

© copyright 2024